

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

Ion Ciocanu

ȘTEFAN SOFRONOVICI

Lansarea cărții-album

MONUMENTELE MIHAI EMINESCU.....1

LIDIA ZMEU

Întâlnire de suflet cu scriitoarea Ana Onică2

ANNA PRODAN, IRINA JARIUC

Grigore Vieru – poetul care ne unește.....3

TAMARA COȘCIUG

Anul Lecturii la Soroca.....4

ANGELA OLĂRESCU

Lansări de carte cu mari destăinuiri6

ALLA GRĂJDIANU

Fiecare copil merită o poveste.....8

GRIGORE GRIGORESCU

Intellectual veritabil venerabil9

DUMITRU CÂRCIUMARU

Arta dirijorală basarabeană

din perioada anilor 1900—194011

SOFIA RĂILEANU

Mugurul răsare din ram, iar tradiția din neam..... 16

PAVEL POPA

Umorul — o aserțiune a demnității omului17

ANDA-CRISTINA VAHNOVAN

Prima lecție de iubire de la nanu Grigore21

LIUSEA URSACHI

Ora să ȘTIM la biblioteca de la Cetireni24

LARISA BURAGA

Educația media dezvoltă democrația în comunitate24

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa, redactor-șef

dr. Varvara Buzilă,
Muzeul Național de Etnografie
și Istorie Naturală

dr. hab. Victor Ghilaș

dr. Mariana Cocieru

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

Veronica Caraulan,
Direcția Culturală mun. Bălți

Gheorghe Nicolaescu,
Cabinetul metodic al Ministerului
Educației, Culturii și Cercetării

A fost lansat site-ul www.casadeCreatie.md

Acest site reprezintă mijlocul tehnic, care ne permite să ogindim și să arhivăm activitatea cultural-artistică de amatori și a meșterilor populari din republică.

Site-ul conține **arhiva digitală a revistei Realități Culturale**, disponibilă gratuit.

Compartimentul **Librărie** prezintă informații privind toată literatura metodico-științifică, de artă autohtonă și universală, necesară pentru instituțiile primare de învățământ artistic din republică.

Rubrica **Evenimente culturale artistice** va ține la curent cititorul cu diverse evenimente din viața culturală a țării, contribuind la promovarea și popularizarea culturii naționale.

În curând, pe site va fi disponibilă o **hartă interactivă** a satelor, raioanelor și zonelor folclorice.

Societatea culturală

Casa de Creație a Republicii Moldova

Proiectul „Realități Culturale”

Tel./fax redacție: (022) 20-25-55
Telefoane: (022)20-25-53, 069392909 (Ion Șarban)
Mob.: 069 39 24 98 (Pavel Popa, redactor-șef)

APARE CU SUPTUL
INSTITUTULUI CULTURAL ROMÂN

E-mail: casadeCreatie@gmail.com
Adresa: mun. Chișinău, str. București, 68, oficiile 338, 324
Paginare și machetare: „Fox Trading” SRL

ISSN 1857-4424

ȘTEFAN SOFRONOVICI

Lansarea cărții-album MONUMENTELE MIHAI EMINESCU

Prin lucrarea sa, Grigore Vieru pe La 3 martie 2020, în zilele sărbătorii Mărțișorului, în incinta *Centrului Academic Internațional Eminescu* de pe bulevardul *Dacia* din Chișinău, cu începere de la ora 13-30, a avut loc lansarea cărții-album *MONUMENTELE MIHAI EMINESCU*. Acest mărțișor eminescian a fost adus la Chișinău de către cei doi autori: Gheorghe Jurma și Erwin Josef Țigla, membri ai Uniunii Scriitorilor din România, originari din or. Reșița. În prezidiu, în fața celor prezenți la acest eveniment cultural, alături de cei doi autori, s-au aflat academiciantul Mihai Cimpoi, remarcabil critic literar și eminescolog, dr. Mariana Harjevschi, directoarea Bibliotecii Municipale *B.P. Hasdeu* și dna Elena Dabija, directoarea *Centrului Academic Internațional Eminescu*.

Timp de circa două ore cei prezenți în sală — scriitori, profesori, bibliotecari, studenți, elevi ș.a. au ascultat cu atenție informații captivante din viața și opera lui Mihai Eminescu, steaua polară a culturii românești. Doamnele Mariana Harjevschi și Elena Dabija, în calitate de

gazde, au salutat prezența oaspeților cu acest valoros studiu despre monumentele Mihai Eminescu în sculptura statuară de pe teritoriul României și din afara ei, mulțumindu-le pentru efortul depus de a ajunge și la noi, vorba lui Nichita Stănescu: *De acasă acasă*. Academiciantul Mihai Cimpoi a apreciat munca celor doi eminescologi, afirmând că *lucrarea este una valoroasă, cu multă informație fotografică și comentarii în cunoștință de cauză și este vizibilă executarea ei la un înalt nivel tipografic*. Gheorghe Jurma și Erwin Josef Țigla ne-au oferit cu sinceritate mărturisiri despre dragostea lor pentru Poet și moștenirea ce ne-a lăsat-o, despre munca de ani de zile la această carte, dar și unele date despre ei, în calitate de autori.

Am aflat, astfel, că această carte a apărut în cadrul proiectului *ROMÂNIA CENTENAR, 1918-2018*, fiind editată în or. Reșița, la Editura *Banatului Montan*, 2018, 144 p. și a fost tipărită cu sprijinul financiar al *GUVERNULUI ROMÂNIEI — Departamentul pentru Relații Interetnice și Forumul Democratic al Germanilor din Județul Caraș — Severin*.

Pe coperta I avem statuia lui Eminescu din fața Ateneului Român, autor sculptorul Gheorghe Anghel (1904-1966), față în față cu bustul de la Constanța, *la marginea mării*, realizat de către sculptorul Oscar Han, în anul 1930 și inaugurat la 15 august 1934, incluzând și statuia muzei. Pe coperta a IV- a sunt șase monumente, în centru avându-l pe cel de la Iași, care reprezintă o statuie în bronz realizată de către sculptorul Ion Schmidt — Faur, fiind inaugurată în anul 1929.

De la cele patru fotografii și de la adâncă lectură a vieții și operei eminesciene, sculptorii români din toate generațiile lasă timpului lor și viitorului imaginea lui Eminescu: de la Ion Georgescu la Cornel Medrea, de la Ion Jalea la Ion Vlasiu, de la Ovidiu Maitec la Ion Lucian Murnu, de la Gheorghe Adoc la Dumitru Pasi-ma, fără să uităm numele Lui Romul Ladea sau al altora de demult: Storck, Ion Faur- Schmidt. (Gheorghe Jurma, Erwin Josef Țigla, *Monumentele Mihai Eminescu*, p.119).

La pagina 122 din album sunt prezentate șase busturi ale Poetului, în viziunea a șase sculptori: Ion Iri-

mescu, Dumitru Gorșcovschi, Ion Dimitriu — Bârlad, Romul Ladea, Dumitru Pasima și Lazăr Dubinovschi cu îndrăgitul bust de pe Alea Clasicilor din Grădina Publică Ștefan cel Mare și Sfânt de la Chișinău, realizat în anul 1957, Alea clasicilor fiind deschisă în anul 1958.

Printre sutele de fotografii cu chipul lui Eminescu în piatră și bronz, însoțite de informații și comentarii, în album găsim și versuri eminesciene: poeziile *La steaua*, *Rugăciune*, *Numai poetul*, *Mușat și ursitorile*, *Stele-n cer*, *Odă* (în metru antic), *Peste vârfuri*, *Mai am un singur dor*, precum și câteva fragmente din *Doină*, *Luceafărul* ș.a.

Albumul de față propune o panoramă reprezentativă a monumentelor închinat lui Mihai Eminescu, a tentativelor atâtor mari artiști de a descifra absolutul eminescian și de a se exprima pe ei înșiși în același spirit, ca dialog necesar în interiorul eminescologiei. Chipul geniului am încercat să-l situăm în context, aducând adeseori și alte imagini ale ambianței naturale sau urbane. Firește că nu am reușit o arhivă exhaustivă, mai sunt statui, case, instituții, precum biblioteci, școli,

muze, colecții care merită a fi cunoscute și consemnate în imagini fotografice spre mai dreapta lor prețuire. O cartografiere a acestui patrimoniu eminescian ar fi o datorie a tuturor. (Gheorghe Jurma, Erwin Josef Țigla, *Monumentele Mihai Eminescu*, p. 8).

Erwin Josef Țigla mărturisește că timp de mai mult de cinci ani de zile a străbătut peste 15000 (cincisprezece mii) de kilometri, fotografiind monumente și plăci comemorative cu chipul lui Eminescu din România, Republica Moldova, Ucraina, Ungaria, Austria și Germania. A realizat o ediție liliput a *Luceafărului*, cu prima traducere a poemului în limba germană încă din anul 1889 a lui Ludwig Vinzenz Fischer, originar din or. Reșița, dar și o carte dedicată acestui traducător al poeziei eminesciene și promotor al ei în spațiul limbii germane.

Gheorghe Jurma este autorul mai multor cărți despre Eminescu, fiind responsabil de colecția editorială *Eminescu* din Reșița și organizator al expozițiilor de carte, publicând bibliografii și cataloage cu tematică eminesciană.

Împreună au realizat o serie de cărți-album, cu titlul generic *Vizi-*

uni (Reșița-2009, Anina-Steierdorf — 2012, Bocșa — 2014, Oravița — 2017). De asemenea volumul cu același titlu — *Monumentele Mihai Eminescu*, 2015. Unele titluri au fost apreciate cu Premii ale Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Timișoara.

În zilele de 3-4 martie, cât s-au aflat la Chișinău, i-am însoțit în călătorie la Orhei, unde au fotografiat bustul poetului din oraș și de la Liceul ce-i poartă numele, la Hâncești, fotografiind bustul din oraș, în Ci-mișlia, unde sunt două busturi: unul în oraș și altul la Liceul Teoretic *Mihai Eminescu*. La Chișinău au mai fotografiat încă patru chipuri ale Poetului: bustul din fața Centrului Academic Internațional *Eminescu*, cel la Liceul *Mihai Eminescu* din sectorul Botanica și monumentele din scuarul Teatrului Național *Mihai Eminescu*, precum și cel de la Uniunea Scriitorilor din Moldova.

Poeta Ana Blandiana este increzătoare că *Atâta timp cât orașele ne vor fi sfințite de statuile lui și tipografiile se vor mai purifica ritmic răspândindu-i poemele, putem fi siguri de noi, putem fi siguri că suntem.*

LIDIA ZMEU, BIBLIOTECA PUBLICĂ RAIONALĂ „VALERIU MATEI”, OR. LEOVA

Întâlnire de suflet cu scriitoarea Ana Onică

Viața e ca o carte..., iar cartea e pomul înțelepciunii. Cărțile sunt cărărușele civilizației. Fără cărți, isto-

ria e mută, literatura nu are glas, știința paralizată, iar gândirea și meditația suspendată. În cadrul Anului

Lecturii în incinta Bibliotecii Publice Raionale „Valeriu Matei” din or. Leova s-a organizat întâlnirea de suflet cu scriitoarea Ana Onică, băștinașă a raionului Leova. Pasionată de arta frumosului încă din copilărie, Ana Onică î-și iubește țara, neamul, tradițiile și valorile naționale. Primele versuri au fost așternute pe hârtie încă de pe băncile școlii. Cartea „Reverie” îi încântă sufletul. În legătură cu promovarea lecturii s-a desfășurat și întâlnirea de suflet, cu scriitoarea de

la baștină Ana Onică. În cadrul acestui eveniment au fost prezentate de către scriitoare cărțile „Forța iubirii”; „Bomboane colorate”; „Magda” și placheta de versuri „Reverie”. Elevii de la Liceul „Constantin Spătaru” au recitat poezii ale scriitoare Ana Onică, iar membrii Ansamblului „Băștinașii” de la Casa de Cultură din oraș au interpretat cântece populare din folclorul moldovenesc. La eveniment au participat elevi, profesori, locuitori ai orașului și locuitori de

la baștina scriitoarei. Un moment emoțional a fost întâlnirea scriitoarei cu mătușa ei. La finalul evenimentului scriitoarea Ana Onică a menționat:

- Nu te opri niciodată, căci viața nu se oprește;
- Luptă pentru a depăși greutatea și vei învinge;
- Detestă minciuna și alege adevărul;
- Iubește sincer, profund și cu pasiune;
- Tinde spre ceva mai bun, mai nobil și atunci te vei bucura cu adevărat de o viață frumoasă.

ANNA PRODAN, IRINA JARIUC, BP FILIALA COPII RÎȘCANI

Grigore Vieru – poetul care ne unește...

Grigore Vieru reprezintă o epocă de aur în istoria literaturii naționale și universale, fiind un adevărat tezaur al dragostei de neam și de pământul străbun. Pe 14 februarie marele poet basarabean, poetul românilor, de pretutindeni ar fi împlinit 85 de ani.

Tradițional, în majoritatea bibliotecilor din Republica Moldova au fost organizate diverse manifestări

literar-artistică dedicate regretatului poet. Și la Biblioteca Publică filiala copii or. Rîșcani a fost inițiată o astfel de acțiune. Grație eforturilor depuse de lucrătorii bibliotecii precum și de doamna învățătoare Natalia Borș, programul artistic omagial sub genericul: *Talent dăruit copiilor - G. Vieru*, susținut de elevii din clasei a IV-a „A”, s-a bucurat de atenția pe care o merita din partea celor prezenți.

Totodată la manifestare au asistat și elevii din clasele a IV-a „B” și IV-a „C”, însoțiți de doamnele învățătoare Maia Moraru și Loreta Salagor.

Grigore Vieru cu suflet de copil a trăit mereu în limba română. Chiar dacă poetul s-a stins în anul 2009, poeziile sale continuă să reprezinte un îndemn de a ne iubi pământul natal, casa părintească și chipul mamei.

TAMARA COȘCIUG, SECȚIA CULTURĂ ȘI TURISM SOROCA

Anul Lecturii la Soroca

Lectura este o formă a fericirii.

Ultima la care vom renunța

FERNANDO SAVATER

La Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci (30 octombrie 2019) a fost declarat anul 2020 drept An al Lecturii. Pentru realizarea acestui obiectiv bibliotecile publice de la Soroca au inaugurat mai multe și diverse servicii și activități ca tematică și durată. La început de an Stela Toma, bibliotecara din comuna Tătărauca Veche a inițiat Serviciului Modern de bibliotecă Familia și cartea unite prin lectură.

Pentru renașterea tradițiilor lecturii în familie dar și cultivarea interesului de carte pentru copii din fragedă copilărie, s-a discutat cu părinții, despre rolul lecturii în dezvoltarea personală intelectuală a copilului, cât și elaborarea unui bu-

letin informativ Cărțile copilăriei. Bibliotecara a venit cu propunerea către părinți și bunei să lectureze în fiecare seară câte o carte, astfel crescând necesitățile pentru lectură, dar și educarea beneficiarilor, percepând lectura ca valoare spirituală.

Zilele luceafărului poeziei - Mihai Eminescu au adunat în bibliotecile publice un număr impunător de utilizatori care și-au potolit setea de frumos în poezia și creația poetului.

Biblioteca Publică Căinari Vechi a organizat o oră literară cu expoziție de carte intitulată: A fost odată un visător Luceafăr. La Biblioteca Publică Șolcani în parteneriat cu Gimnaziul din localitate a demarat decada Fii binecuvântat pe veci poete.

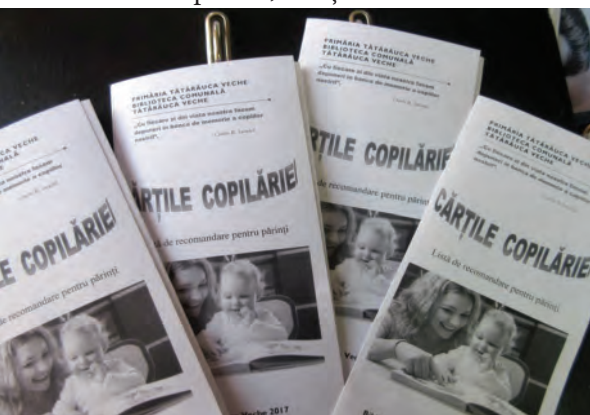
Elevii au fost invitați la jocul literar: Să-l cunoaștem pe Eminescu. Prezentarea filmului Eminescu...puterea de a iubi în Power Poin de către bibliotecara Larisa Prisăcari a readus utilizatorii la anii copilăriei și a creației poetului. Au fost prezentate cărți din fondul bibliotecii care contribuie la dezvoltarea abilităților și a interesului pentru lectură, au auzit cântece pe versurile marelui poet, s-a lucrat în grupuri la recitarea versurilor și completarea careului de cuvinte Arborele Eminescu. Astfel, utilizatorii Bibliotecii Publice Șolcani au răsfoit și continuă să mai răsfoiască măiastra-i liră.

În luna februarie am marcat 85 de ani de la nașterea lui Grigore Vieru - poetul care în creația sa a cântat dorul de mamă, de neam, de țară. Cu acest prilej în biblioteci au avut loc, mese rotunde, serate muzical-literare, discuții, recitaluri de poezie, expoziții de carte, cluburi de lectură și alte forme de promovare a lecturii.

La Biblioteca Publică din Ego-reni a avut loc un recital în care poezia lui Grigore Vieru dialoghează cu muzica. Poezia muzicii și muzicalitatea poeziei se împletesc într-o atmosferă sonoră aparte pentru a spune o baladă, folosind limbajul poetic și pe cel al muzicii folclorice.

Biblioteca Publică Ego-reni

Tinerii utilizatori ai Bibliotecii Publice Vădeni au organizat o masă rotundă, iar în cap de masă a stat poezia lui Grigore Vieru.

Biblioteca Publică Zastâncă

Timp de trei ani de zile bibliotecile sunt încadrate în Programul Național Lectura Central inițiat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova, care se înscrie în contextul prevederilor art. 5 al Legii cu privire la biblioteci (nr.160 din 20.07.2017) ce identifică funcțiile bibliotecii privind promovarea și dezvoltarea unei societăți deschise. Acest Program consolidează biblioteca publică ca spațiu prietenos și deschis spre colaborare cu toate instituțiile din comunitate. Bibliotecile organizează evenimente în parteneriat cu alte instituții care au tangențe cu promovarea cărții și a lecturii. Toate evenimentele care se petrec în instituțiile respective sunt mediatizate în Mass Media dar și pe rețelele de socializare, (paginile și blogurile bibliotecilor).

Pentru promovarea lecturii în comunitate bibliotecile sunt încadrate în mai multe proiecte:

Bibliotecile publice Zastâncă și Steliana Grama din municipiul Soroca participă în cadrul Proiectului Internațional Ora să ȘTIM. Obiectivul acestui proiect este cultivarea dragostei față de carte și asistență la formarea abilităților de lectură, și la formularea auto exprimării. Lansat

la inițiativa Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova în parteneriat cu Fundația Progress din România și cu susținerea Organizației Deutsche Telekom Stiftung din Germania proiectul este bazat pe studii științifice ce demonstrează abordarea subiectelor legate de știință, tehnologie, inginerie și matematică (ȘTIM), activitățile au avut impact asupra modului în care copiii se exprimă și ajută la formarea abilităților

fundația Progres din România.

În cadrul orelor de instruire, atelierelor de lucru, trainingurilor, taberelor de vară, organizate de Secția Cultură și Turism Soroca cu bibliotecarii, un rol important îl au metodele de promovare a lecturii.

Bibliotecile publice din municipiul și raionul Soroca sunt receptive la inițiativele de promovare a lecturii. Doar în primele două luni ale anului 2020 în cele 55 de biblioteci publi-

Biblioteca publică pentru copii „Steliana Grama”

lor de lectură. În cadrul acestui proiect participă copii cu vârstele între 3-10 ani, durata proiectului este de 5 luni. Bibliotecile au realizat mai multe activități având un impact pozitiv asupra formării abilităților pentru lectură și exprimare.

Un alt proiect care a demarat la Soroca este Punguța cu două cărți. Utilizatorii Bibliotecii publice Schineni (părinți, copii) acumulează noi cunoștințe în domeniul lecturii iar drept răsplată primesc o punguță cu două cărți. Acest proiect este inițiat de Asociația OvidiuRo cu suportul Kaufland Romania, este implementat în Republica Moldova de către Biblioteca Națională pentru Copii Ion Creangă în parteneriat cu CNEPB de la Biblioteca B.P. Hasdeu Chișinău și

ce au avut loc peste 115 activități de promovare a lecturii. Astfel pe tot parcursul anului 2020 și nu numai, lectura va rămâne prioritară pentru bibliotecă și pentru utilizatori.

ANGELA OLĂRESCU, DIRECTOR, BIBLIOTECA HRISTO BOTEV

Lansări de carte cu mari destăinuiri

O nouă zi, un nou eveniment, o nouă lansare de carte la Biblioteca *Hristo Botev*, și de fiecare dată noi scriitori, noi cărți ce ne dezvăluie noi personaje, amintiri, rețărări și iubiri, dar și curiozitatea publicului prezent. De data aceasta în incinta bibliotecii noastre la 23 februarie 2020 au avut loc o serie de lansări de carte – *Iubire ascunsă*, *Destăinuiri*, *Bridgitte - simbolul iubirii mele*, *Transilvanien* și *Așezări ingenunchiate* scrise de autorul Corin V. Petraru și coautorul Silvia Filip (România), prezenți fiind oameni de creație: poeți, prozatori, critici literari, muzicieni ș.a. Toți cei din sală au primit în dar cărți de ale autorului Corin V. Petraru și coautoarei Silvia Filip. Moderatorul acestui frumos eveniment a fost Viorica Toaca Osipova, și ea autoare a câteva plachete de versuri, care a ghidat pas cu pas, făcând cunoștință celor prezenți cu toate particularitățile versului poetic, precum și cu maniera deosebită a prozei autorului.

Cu un mesaj în fața celor prezenți a luat cuvânt Angela Olărescu, directoarea bibliotecii, mulțumindu-i scriitorului brașovean Corin V. Petraru, care locuiește în prezent în Germania, pentru hotărârea de a-și prezenta cărțile sale publicului cititor aici, în Republica Moldova, la

Biblioteca *Hristo Botev*. Trăim în era tehnologiilor, mulți citesc cărți în Internet, pe smartfon, dar cea editată a fost și va rămâne cea mai prețioasă, comodă de citit și solicitată, de aceea ne este plăcut și nouă să luăm în mâini o carte nouă și să ne adâncim în lectura ei. La această întâlnire descoperim noi scriitori talentați. Toate cele șapte volume ale autorului - *Iubire ascunsă*, *Destăinuiri*, *Bridgitte - simbolul iubirii mele*, *Transilvanien*, *Aroma iubirii*, *Mică spovedanie*, *Așezări ingenunchiate* - sunt expuse la expoziția de carte *Am fost ce nu mai sunt acum, dar am rămas ce-am fost!*, expusă în sala de lectură cu volumele dlui Corin V. Petraru și coautoarei Silvia Filip. Aceste volume sunt despre dragoste, conțin amintiri, aventuri și alte evenimente ce se întâmplă adesea în viața fiecăruia dintre noi.

Menționez cu mândrie că unul dintre evenimentele cele mai importante din viața unui scriitor este lansarea cărții sale, unde își vede rezultatul muncii depuse.

Moderatoarea evenimentului Viorica Toaca Osipova a menționat că scrie versuri despre dragoste și, pasiunea de a scrie și curiozitatea o fac să viziteze paginile blogurilor persoanelor ce scriu proză, poezie, comunică cu scriitorul Corin V. Petraru pe rețelele de socializare și cunoaște unele amănunte despre activitatea Domniei sale. A vorbit despre scriitorul Corin V. Petraru. Fiind autorul mai multor cărți, în care descrie evenimente trăite personal, parcurgând drumul destinului în România, Corin V. Petraru aduce în fața cititorului fragmente istorice prin care face comparație între trecut și prezent. A

făcut o scurtă caracteristică asupra romanului *Bridgitte - simbolul iubirii mele*, remarcând abordarea de către autor a temei dragostei. Autorul își modelează eroii romanului în așa mod ca aceștia să nu fie implicați într-un scandal amoros, fără a înșela sau a fi înșelați. Ei sunt ca un val de forță veniți din circumstanțele vieții, ca un cutremur lângă o dorință de a da iubirii o nouă șansă, în condiții de siguranță maximă.

Al doilea roman despre care a vorbit dna Viorica Toaca Osipova poartă titlul *Pentru cine trebuia să-mi dau viața*. După spusele ei, această denumire nu este doar un titlu de carte, dar este filosofia gândului, purtat prin vreme, încercat de tărie și echilibru de către regimurile ce s-au schimbat, lăsând în sufletul scriitorului Corin V. Petraru multe întrebări, la care și până acum caută răspuns. Regăsindu-se într-o societate pierdută, bătăile inimii scriitorului îi scot gândurile la suprafață și-l îndeamnă să scrie pentru moștenitorii neamului Român.

O doamnă pasionată de lectura versurilor și care mai scrie și ea poezie, cu numele Nina Slutu-Miron, a citit cu mult drag două creații dedicate dragostei de țară, de neam. În opinia doamnei Nina Slutu-Miron, valoarea acestor întâlniri de suflet este că în cadrul lor facem cunoștință cu oameni creativi și activitatea literară a lor.

Poetul Victor Crăciun ne-a destăinuit că e surprins de faptul că abordează cu scriitorul Corin V. Petraru aceleași tematici: dragoste, istorie, iubire. A remarcat că a început a scrie acum, la o vârstă mai solidă, afirmând că în tinerețe mai mult simțim iubirea, dar acum o trăim. După cum scria Zigmund Freud, *iubirea este acel sentiment pe care se menține omenirea*. Poetul V. Crăciun a confirmat cele spuse prin lectura a două poezii din propria creație, donând ulterior cartea sa scriitorului Corin V. Petraru.

Scriitorul Corin V. Petraru a destăinuit multe evenimente interesante din viața sa, de exemplu că lectura l-a făcut să înceapă a scrie, că dragostea îl însoțește pe tot parcursul

vieții, din care motiv romanele lui sunt dedicate iubirii. Dlui și-a pus un scop - ca în cărțile sale să nu fie ură, disprețuire, înșelăciune. Scrisul pentru el e ca și cum i-ar da aripi de zbor într-o altă lume, o lume a sa, pe înțelesul său.

Corin V. Petraru a adus la cunoștință celor prezenți și unele date din biografia sa. S-a născut la 8 mai 1954, comuna Alma, județul Sibiu, România. Din 1961, familia se mută la Brașov, unde și-a continuat copilăria, acolo termină opt clase. Iar în anii 80, după stagiul militar, urmea-

ză cursurile secției Sculptură a Academiei de Științe și Tehnică pentru tineret din Brașov. Este un autodidact, are pasiunea lecturilor libere și a scrisului inspirativ. Este autorul a șapte cărți. Se bucură nespus atunci când cineva îi scrie adnotări la cărțile sale după ce sunt lecturate.

În continuare, scriitorul Corin V. Petraru a caracterizat succint cărțile sale prezentate la acest eveniment. Cartea *Iubire ascunsă* este un roman autobiografic în care cu ardoare, dar și cu ura de atunci, a descris ceea ce i s-a întâmplat într-o anumită perioadă a vieții. Tema esențială a romanului este tradiția creștină ca o realitate esențială la care personajul ajunge din întâmplare și care devine foarte important pentru structura sa sufletească, morală și intelectuală, fundamentală pentru drumul său spre maturizare.

Volumul *Așezări îngenuchiate* este un reportaj despre averile sale lăsate în paragină. Este o carte documentară, cu imagini tulburătoare despre starea critică, de ruină, în care

se află multe din mărturiile civilizației sașilor din Transilvania. Scrisă în formă de reportaj emoționant, strâns legat cu trecutul, sever cu prezentul, atrăgând atenția asupra unui patrimoniu ce merită a fi recuperat și readus la cotele meritate de restaurare.

Un alt volum *Destăinuiri*, realizat alături de coautoarea Silvia Filip, reprezintă o revistă cu recenzii, interviuri, conține și niște poezioare care îți încântă sufletul. Poeta Silvia Filip se conduce de o muză seculară, trăind în acești ani într-o adevărată simbioză.

Cartea *Transilvanieni* este de fapt un album cu imagini ale autorului și coautorului, precum și unele monumente istorice din Transilvania.

Autorul a vorbit cu lux de amănunte despre romanul *Bridgitte - simbolul iubirii mele*, cum a fost chibzuit subiectul acestui roman de dragoste, cum a fost editat. A povestit că în Germania unde locuiește a avut vecini cu numele de familie Kaiser. Fata Bridgitte era membră a acestei familii, care a plecat peste un timp și el o uitase deja. Când a început a scrie, a descoperit-o din valurile Mării Nordice ce spală țărmul scandinav. A adus-o în roman după un divorț întâlnind-o cu eroul principal Vasile. Dar după o tragedie cu care s-a confruntat eroina, de ea îngrijește un alt personaj, Bogdan Andrei, cu care rămâne până la urmă împreună.

Domnul scriitor Corin V. Petraru a subliniat că cu o deosebită plăcere a vizitat biblioteca noastră, capitala țării noastre, aflându-se aici pentru prima dată.

Frumoasă la chip și la corp, poeta și coautoarea Silvia Filip ne-a destăinuit că, citind cărțile dlui Petraru, a înțeles că Domnia sa este aproape de biserică, de credință. Ne-a vorbit despre aceea cum l-a descoperit pe scriitorul Corin V. Petraru, afirmând că este un om tenace, un om special, un om sensibil, un om ce pentru dumneaei a devenit deja un exemplu. Ținând în mâini cartea *Destăinuiri*, a remarcat că descoperă oamenii din spatele cărților, apreciază munca oamenilor de creație. În această carte sunt incluse trei interviuri cu scriitorul Corin V. Petraru și a unor doamne care au bloguri personale. Aceste interviuri conțin multe destăinuiri din viața scriitorului și partenerului de creație Corin V. Petraru.

Poeta a menționat că, deși e pentru prima dată la Chișinău, în Moldova, a rămas încântată de înfățișarea orașului Chișinău, afirmând că

Moldova e o țară frumoasă, pitorească, cu oameni ospitalieri, cu suflet mare și că rămâne cu speranța să ne revedem.

Invitatul special la această lansare de carte, renumita poetă Renata Verejanu, președintele Uniunii Internaționale a Oamenilor de Creație, a declarat că orice întâlnire între oamenii de creație de pe diferite meridiane constituie o nouă filă a patrimoniului cultural imaterial universal. Scriitoarea și-a exprimat bucuria contribuției la acest patrimoniu cultural al Uniunii pe care o conduce, în structură modernă a căreia membrii sunt personalități foarte active, cu respect și deschidere spre noi colaborări, precum e Viorel Toacă Osipova și ceilalți colegi, prezenți la eveniment. Grație noilor tehnologii, adevăratele personalități nu mai pot fi marginalizate și împinse în anonimat, ca în secolul trecut.

Om de cultură Renata Verejanu a salutat intenția scriitorilor Corin V. Petraru din Germania și Silvia Filip din România de a depune dosarele lor în speranța admiterii dănilor în calitate de membri ai UIOC (Uniunea Internațională a Oamenilor de Creație) și a apreciat bucuria oaspeților de a cunoaște mai mulți oameni de creație din Moldova. La finele discursului său, poeta Renata Verejanu a citit câteva poezii din volumul *Ofrandă omeniei* (ediția a 5-a), carte pe care i-a dăruit-o lui Corin V. Petraru, care, la rândul său, i-a surprins pe toți cei prezenți la eveniment cu o tombolă, uimindu-i plăcut.

Scriitorul Corin V. Petraru a mulțumit pentru o adevărată sărbătoare a cuvântului, a Măriei Sale, Poezia, desfășurată în incinta Bibliotecii *Hristo Botev*, exprimându-și dorința de a reveni în Moldova cât mai curând.

ALLA GRĂJDIANU, BIBLIOTECA PUBLICĂ OBREJA VECHÉ

Fiecare copil merită o poveste

Cititul cu glas tare, împreună cu cei mici, este cea mai importantă activitate prin care putem să le îmbogățim cunoștințele și să-i echipăm pentru succes.

Recent, la Chișinău, a fost lansat, proiectul-pilot Punguța cu 2 cărți, dedicat încurajării lecturii în rândul copiilor, începând de la nașterea lor. Acest proiect, inițiat de Asociația OvidiuRo cu suportul Kaufland România, este implementat în Republica Moldova de către Biblioteca Națională pentru Copii Ion Creangă în parteneriat cu CNEPB din cadrul Bibliotecii Municipale B.P. Hasdeu Chișinău și Fundația Progress din România. Pentru a participa în acest proiect au fost selectați 20 de bibliotecari din 20 de localități rurale, printre care se numără și Obreja Veche, raionul Fălești.

Asociația OvidiuRo ne-a oferit ocazia să organizăm în bibliotecă două activități de lectură pentru 5 familii defavorizate, care au copii de până la 3 ani.

Fiecare familie a primit în dar câte o punguță cu 2 cărți ilustrate pentru a fi citite copiilor. De asemenea, în cadrul atelierelor de lectură, bibliotecara Alla Grăjdianu a informat părinții și adulții despre beneficiile lecturii cu voce tare și i-a îndemnat să le citească copiilor acasă căr-

țile primite.

Aceștia au fost încântați și impresionați de invitația noastră și de modul simplu, accesibil și plăcut prin care se poate

citi o poveste copiilor sub vârsta de trei ani. Modul în care au fost concepute cărțile (imagine, text), citirea interactivă însoțită de mișcări sugestive, fac nu numai posibilă lectura la aceasta vârstă, ci atractivă și accesibilă. La a doua întâlnire, mamele ne-au spus că prima car-

te primită a stârnit mult interes și curiozitate în rândul copiilor, aceștia dorind să o răsfoiască, imitând cititul și să ceară membrilor familiei să le recitească povestea. Copiii au fost plăcut surprinși de atmosfera caldă și prietenoasă din bibliotecă, au ascultat în mare parte textul poveștilor, au privit cu interes imaginile și au executat mișcărilor sugerate cu multă dezinvoltură primind cu mare bucurie darul oferit - punguța cu 2 cărți. Iar rolul bibliotecii în comunitate rămâne de a forma abilități de utilizare a cărții și frecventarea bibliotecii din fragedă copilărie. Sperăm ca aceste cărți, care au ajuns în mânuțele picilor, să le facă copilăria mai frumoasă și mai fericită iar Punguța cu două cărți să le reunească de fiecare dată familia.

Intellectual veritabil venerabil

Intr-o epocă de minciună universală, să spui adevărul este deja un act revoluționar.

GEORGE ORWELL

Scriitorul, savantul și inegalabilul intelectual protector al patrimoniului spiritual național Ion Ciocanu este cazul singular al integrității operei artistice și capodoperei - viața sa - simbioză a vaselor comunicante, salvând-o de sciziunea schizoidă stalinistă comunistă (Aura Cristi, 2014).

Debutul atitudinal neordinar ciocanian se producea la 22 noiembrie 1964 în paginile ziarului *Cultura Moldovei*, prin evaluarea lucrării *Maiakovski și poezia sovietică moldovenească*, a conferențiarului bălțean B. Șvachkin, un viol public pretins exegetic, care atribuia paternitate maiakovskiană literaților moldoveni? Însă atunci, pe arena criticii, se lansa Ion Ciocanu care nu admitea umilirea și subaprecierea axiologică a literaturii naționale - fenomen inadmisibil și incompatibil unei culturi. Aspirantul se dezlănțuia uluind și speriind patronii săi univer-

sitari în explicarea fenomenului descendenței scriitorilor, argumentând că ei vin din marii clasici români, din filosofia și creația populară (matricea) națională, nu din alogenism imperial bestial, nonvaloric, ostil, capturator și umilitor, devalizator-profanator.

Ulterioara afirmare neordinară a fost elogiul prodrucian, publicat la 23 iunie 1970, pentru care-i detestat și persecutat cu ferocitate... Să gândești politic incorect în imperiul răului absolut involut era un eroism evident fără precedent. Dacă mai și publicai atare explosive ideologice, deveniai insalvabil. Evident, tânărul literaturolog nu intuia pericolul total ce putea urma. Astfel se anunța spectaculos cercetătorul literar și scriitorul naționalist iluminist, versat și documentat...

A treia manifestare martirică avea loc la 18 martie 1988 - la tribuna festivităților bicentenarului lui Gheorghe Asachi, în prezența satrapului inchiziționist comunist Victor Ilici (un alt Ilici?) Smirnov, oratorul incendia cetatea cu istorica ordonanță:

limba română și alfabetul latin să se întoarcă acasă! Era marea izbândă intelectuală și clipa stelară națională, problemele respective fiind abordate ulterior în legendarul eseu al lui Valentin Mândăcanu... O identică ovaționare a provocat și la Congresul I al filologilor din republică, când a ridicat în picioare publicul prezent în Casa de Cultură a Universității de Stat prin discursul său fulminant...

III

Este unanim recunoscut faptul că dl I. Ciocanu, împreună cu T. Paladi, M. V. Ciobanu, E. Lungu etc., sunt liderii popularizării și promovării literaturii române, având în palmaresul editorial peste trei mii de articole și 45 de cărți de critică și istorie literară, sociolingvistică, cultivare a limbii (inclusiv 800 de studii și articole științifice, 3 monografii și 2 manuale). Ultimele cărți editate - *Absența exclusă* (Iași, 2013), *În marginea și-n miezul poeziei* (Iași, 2015), *Popas analitic în proza contemporană* (2015) merită aprecieri și distincții pe potrivă. Ac-

tivitatea fructuoasă a savantului și scriitorului a fost evaluată și elogiată de numeroase personalități: *Ion Ciocanu... este, indiscutabil, o conștiință critică lucidă, capabilă a delimita esențialul și a refuza accidentalul și valoarea falsă...* (M. Cimpoi); *... e unul dintre puținii care pun diagnostic prompt la noile apariții editoriale* (A. D. Rachieru); *este un profund cunoscător al istoriei literare a Basarabiei, a cărui discernere valorică nu poate fi pusă la îndoială* (N. Busuioc); *Caracter sangvinic, a participat la toate „bătăliile” canonice și teoretice. Fără orgoliile sale polemice, care au susținut tot ce era sănătos național, literatura noastră ar fi arătat azi altfel* (E. Lungu)... A. Ciobanu l-a apreciat ca filolog în sensul clasic al termenului. Întreaga operă testează și demonstrează personalitatea unui filolog total. Când se va produce una din marile minuni ale epocii - instituirea Cărții Roșii a intelectualității care a rezistat în fața bolșevismului, n-au trădat statutul lor prin colaboraționism și dobândirea privilegiilor, titlurilor, funcțiilor etc. - dl Ion Ciocanu va fi inclus în chiar primele ei pagini.

V

Imposibil a evita, a nu investiga reversul problemei - tenebrele biografice: cât a suferit, cum a rezistat fără a abdica din destin? După cum mărturisea Ion Ciocanu - *un critic literar este interesant nu numai din punctul de vedere despre cine scrie, ci și despre cine nu scrie*. Întrebat de L. Butnaru dacă a ajuns *cumva pe scaunul celor criticați?*, răspunsu-i relevant-stresant: - *Eu niciodată nu m-am ridicat de pe acest scaun* (27. III.1985). Vulcanicul orgoliu ciocanian (chiar gigantic) a fost umilit, rănit, hărțuit, vlăguit, marginalizat, ostracizat, victimizat, detestat... întreaga lui viață. Poate oare fi așa ceva iertat și uitat? Imposibil a ne imagina că Ion Ciocanu emigra, urmând cazul (ori necazul?) lui E. Coșeriu (povățuit de tatăl, director de școală). Cine și când va recupera suferințele catastrofale morale, intelectuale și materiale personale, ale familiei, ratările din cauza lipsei condițiilor de afirmare plenară profesională și umană? Judecata l-a reabilitat tardiv ca represat politic,

dar ce i s-a recuperat și compensat? Nu și-a valorificat virtuțile neordinare didactice, literare și spirituale apostolice. Izgonit de la catedră, republica a ratat un ilustru pedagog din pleiada marilor profesori naționali.

VI

Cercetătorul octogenar Ion Buriuană publica în revista *Filologia* din 2015 (nr.1-2, p.122-133) un studiu fulminant, obiectiv, demonstrând - pe parcursul a 11 pagini - meritele dlui I. Ciocanu și intitulat sacramental: *Un academician fără titlu sau cu tristețe despre scriitorul și savantul I. Ciocanu*. Evocăm două pasaje elocvente și decente (p. 130): *...pe parcursul celor cincizeci de ani de activitate, a muncit cât șapte. De parcă a vrut să-l contrazică pe D. Cantemir în cele scrise de acesta despre atitudinea moldovenilor față de carte. Cazul I. Ciocanu este, credem, unul dintre cele mai concludente care demonstrează încă o dată că n-am știut și nu știm a ne prețui valorile... floarea, aurul, mândria națională, tot ce avem mai bun. Iată cât valorează în Basarabia de astăzi un profesor, un scriitor, un savant, un artist. Asta-i durerea.*

Al doilea pasaj referențial - elocințial: *Nimic nu ne revoltă mai mult decât nedreptatea* (I. Kant). *Iar ceea ce s-a întâmplat cu profesorul, scriitorul, doctorul habilitat Ion Ciocanu este o nedreptate. Model de hărnicie, modestie, onestitate, integritate, demnitate, verticalitate, competență, curaj civic; exemplu de cărturar, profesor, cetățean, intelectual, luptător, patriot, om al cetății.* Asimilarea și asumarea sublimului studiu spulberă sacrilegiul comis de trei ori de Comisia pentru decernarea Premiului Național față de martirajul intelectual inegalabil, incontestabil și venerabil al dlui Ion Ciocanu.

VII

De la șobolaniada Șvacikin-Bodiul - până la (neo)epoca postmoderniștilor și grupările excentrice (ori viceversa) - e o cale lungă-sumbră? Numai epopeea *habilitării* dlui D. Vicol cât costă, unde sunt învinși I. Ciocanu, Al. Burlacu și N. Bilețchi de către ostașii ostatici literari învechiți în rele? Dacă-n socialism era incontestabil viabil-admirabil tandemul

literar-intelectual Cimpoi-Ciocanu, democrația l-a separat și chiar spulberat, rezistând eroic, stoic, ascetic și profetic, schimnic și imnic ca mare singuratic sacrificial solitar și solidar salvator, retras în haiducia de oștean basarabean de la granița orientală panromânească strămoșească.

Penultimul, cel mai recent și elocvent argument carismatic (emblematic) a fost selectarea (testarea) intelectualilor integri pentru fondarea consiliului național politologic, care a fost susținută numai de I. Ciocanu, I. Costăș, Z. Gane, A. Petrencu, M. Patraș etc. Aceasta spune totul. Ultima dovadă fără tăgadă se producea la 6 mai 2018, când evocam avertizarea dură a scriitorului (ND), adresată dlui I. Ciocanu: *Să nu uitați: Grigorescu o să vă trădeze și pe Dvs!* A urmat răspunsul monumental ciocanian: *Să mă trădeze de atâtea ori - câte greșeli voi comite!* Iată condițiile și munițiile intelectualului integru, corect-perfect, nu abject.

VIII

Chiar dacă la 4 decembrie 1997 intitulam supraestimativ interviul din LA cu dl I. Ciocanu - *Un politician veritabil* - dumnealui rămâne etalonul singular valoric pe parcursul a patru decenii, sub raza căruia am muncit, m-am inspirat, verificat, apărat, învățat și purtat bătaia pentru umanism, patriotism și românism ... Tristă și necolocvială ar fi capitala intelectuală panromânească fără personalitatea ciocaniană - rațiunea protectoare în fața tiranizatorilor și vampirizatorilor spiritului românesc domnesc... *E saga intelectualului național parcursă de la conștiința epocii* (Mesagerul, 15 ianuarie 2000) *până la sacrificial sacerdotal salvator* (Horia Bernea).

Admirație, grație și inspirație sa-lahorului jubiliar stelar!

GRIGORE GRIGORESCU,

Iulie 2017- ianuarie 2020

PS: Grație travaliului titanice al dlui Tudor Paladi și a Editurii Pontos, director dna Marcela Mardare, au fost posibile două premiere editoriale jubiliare excepționale: *Maestru și sală-hor. Ion Ciocanu unul în trei* (450 de pagini) și *Ion Ciocanu. Dialogul ca necesitate* (456 de pagini).

Arta dirijorală basarabeană din perioada anilor 1900—1940

Arta dirijorală în Moldova din stânga Prutului este una relativ tânără comparativ cu cea din alte spații culturale. Un climat prielnic pentru afirmarea și dezvoltarea ei o constituie segmentul temporal situat între anii 1900—1940, în special perioada interbelică. În tentativa de a-i schița începuturile, vom recurge la reconstituirea activității dirijorale a trei figuri artistice importante, care s-au manifestat în perioada de referință la pupitrul dirijoral pe scena lirică din Basarabia, marcând viața culturală din provincie. În contextul temei propuse spre abordare, ne vom referi în continuare la prezența în spațiul muzical basarabean a lui Mihail Bârcă, Jean Bobescu și Egizzio Massini.

Dirijorul, compozitorul și profesorul Mihail Bârcă (05.11.1888-01.10.1975) a fost una din figurile de seamă ale culturii muzicale naționale din secolul al XX-lea.

Personalitate notorie, elogiată în repetate rânduri de numeroși cercetători muzicologi din Republica Moldova, cât și de peste hotarele ei, Mihail Bârcă s-a născut în satul

Mileștii Mici, jud. Lăpușna într-o familie de țărani agricultori. După absolvirea școlii din localitate își urmează studiile la Seminarul teologic din Chișinău, avându-l ca mentor pe ilustrul dirijor de cor, profesor și compozitor, Mihail Berezovschi, care a avut un rol esențial în educația lui, fiindu-i primul pedagog de artă dirijorală. M. Berezovschi remarcă talentul deosebit al tânărului seminarist, numindu-l ulterior dirijor secund al corului mitropolitan. În anii 1911—1914 M. Bârcă continuă studiile la Școala muzical-dramatică din Moscova, înființată de P. Șostakovici în 1878. În anul 1914, odată cu întoarcerea sa la Chișinău, înființează un cvartet vocal de bărbați, unde se manifestă în calitate de conducător, dar și de compozitor de muzică religioasă. Începând cu anul 1918 este angajat ca profesor de muzică la Liceul *Alexandru Donici* din Chișinău. Activitatea sa artistică nu trece neobservată de directorii-fondatori ai *Operei Basarabene*, înființată la 6 august 1918, Bojena Belousova și Jean Bobescu, care, la rândul lor, îl angajează în funcție de dirijor de cor, în anul 1919, oferindu-i, totodată, posibilitatea să se manifeste și ca dirijor de orchestră, alături de Jean Bobescu și Isac Bein, singurii dirijori la acel moment ai instituției (companiei) nou fondate. Această perioadă a fost una benefică pentru dirijorul M. Bârcă, precum și pentru arta dirijorală din această provincie românească. El susține numeroase concerte și spectacole, lucrând cu mari maeștri și valoroși interpreți lirici ai vremii: A. Dicescu, M. Tobuc-Cercas, E. Lucezarskaia (cunoscută și cu numele E. Luci), N. Nagacevschi, I. Bein, I. Gorski, E. Rodrigo, M. Zlatova ș.a. Analele

timpului au consemnat prezența lui M. Bârcă ca maestru de cor în: *Aida* de G. Verdi (6 iunie 1919), *Paiate* de R. Leoncavallo (1 iulie 1919, turneul Companiei de Operă basarabene la Iași), *Faust* de Ch. Gounod (18 iulie 1919, turneul la Galați și 20 decembrie 1920 la Chișinău), *Dama de pică* de P. Ceaikovski (25 octombrie 1919), *Demonul* de A. Rubinștein (25 noiembrie și 5 decembrie 1919) ș.a., asigurând succesul deplin al spectacolelor. Au urmat evoluțiile maestrului la cârma orchestrei în: *Evgheni Oneghin* de P. Ceaikovski (21 august 1919, 7 februarie 1920 și 14 decembrie 1921), *Bărbierul din Sevilla* de G. Rossini (29 noiembrie 1919 și 31 ianuarie 1921), *Dama de pică* și *Mazepa* de P. Ceaikovski (3 decembrie 1919, 29 decembrie 1920), *Traviata* de G. Verdi și *Sadko* de N. Rimski-Korsakov (9 ianuarie 1920). *Halca* de S. Maniuszko (24 ianuarie 1920), *Aida* și *Traviata* de G. Verdi (29 ianuarie 1920, 3 noiembrie, 25 decembrie 1920 și 9 aprilie 1922), *Rusalka* de A. Dargomîjski (4 aprilie 1920), *Cavalleria Rusticana* de P. Mascagni (24 decembrie 1920 și 17 ianuarie 1921), *Tosca* de G. Puccini (31 decembrie 1920), din nou *Demonul* de A. Rubinștein (10 ianuarie 1921), *Paiate* de R. Leoncavallo (17 ianuarie 1921), *Carmen* de G. Bizet (26 ianuarie, 11 februarie și 4 mai 1921), *Ebreea* de J. Fr. Halévy (8 februarie 1921), *Trubadurul* de G. Verdi (30 martie 1921) ș.a.

La pupitrul dirijoral, Mihail Bârcă a atras o apreciere bună din partea presei. Iată câteva dintre acestea. După reprezentația din 10 ianuarie 1921 a operei *Demonul* cu M. Tobuc-Cercas în rolul titular (Tamara), gazetarul de la *Dreptatea* consemna progresul înregistrat de orchestră și

faptul că *bagheta d-lui Bârcă a devenit mai statornică* [6]. A urmat spectacolul *Carmen*, dat în incinta Teatrului Popular pe 21 ianuarie, care a stârnit critici necruțătoare. *Carmen*, în interpretarea sopranei M. Tobuc-Cercas, nu a existat în scenă, iar artiștii celorlalte partide au fost depășiți de sarcinile cerute de interpretarea rolurilor. Mai mult, montarea operei a fost lipsită de direcția scenică. În pofida acestor replici tăioase, dirijorul M. Bârcă, notează ziarul local, *s-a achitat, ca întotdeauna, cu o conștiință clară, cu temperament fierbinte, cu talent și dragoste de misiunea asumată, care cu minimum de mijloace orchestrale atinge maximum de expresivitate* [2]. Aceeași sursă își exprimă nemulțumirea pentru „orchestrația palidă” a actelor 2 și 3, realizată de muzicienii din Odessa, regretând faptul că *Bârcă nu a orchestrat întreaga operă* [Ibidem]. După derularea din 28 ianuarie a spectacolului *Rigoletto*, chiar dacă prezentarea a fost una bine realizată, *publicul chișinăuian totuși regretă lipsa de la conducerea orchestrei a lui M. Bârcă* [10]. Sub direcția muzicală a lui M. Bârcă s-a desfășurat, în fața unui public numeros, reprezentația *Ebreea* din 8 februarie 1921, în care, având în roluri o garnitură artistică valoroasă, dirijorul a câștigat simpatia spectatorilor, fiind *ca de obicei — ireproșabil* [12]. Șirul reprezentațiilor de succes a continuat la Chișinău cu lansarea operei *Trubadurul* la 30 martie 1921. Spectacolul s-a bucurat de satisfacția publicului, pentru care în distribuție și-au dat concursul G. Ciorini (Manrico), E. Lucezarscaia (Azucena), M. Tobuc-Cercas (Leonora), S. Vainberg (Ines), V. Malanețchi (Fernando), I. Gorski (Contele de Luna) ș.a., beneficiind de aportul regizoral al lui I. Gorski și al maestrului de concert I. Bein. *Toate ansamblurile au avut loc în tonurile scilpitoare ale muzicii lui Verdi — era opinia exprimată în ziarul Dreptatea. Și aceasta nu este de mirare, cu atât mai mult, cu cât la pupitrul se afla un artist talentat, dl Bârcă, a cărui baghetă are proprietatea magică de a transforma orchestra din Chișinău în orchestră de operă. (...)*

Corul bine pus la punct, iar orchestra mai omogenă, au concurat la reușita spectacolului sub bagheta viguroasă a șefului de orchestră, M. Bârcă [14]. Competența profesională a maestrului Bârcă nu este pusă nicidecum la îndoială și în cazul evoluțiilor slabe ale trupei, cum a fost, bunăoară, cazul reprezentației *Aida* din 28 iunie 1921, în care nici prezența binecunoscutelor dive ale scenei lirice E. Lucezarscaia și E. Ivoni n-a putut salva spectacolul. Insuccesul este pus pe seama lipsei numărului necesar de repetiții, precum și a deficitului de personal artistic. Verdictul dat de critică: *corul minim, (...) foarte slab, ... orchestra foarte, foarte slabă..., lipsuri complete la suflătorii de lemn și alămuri.... Merită însă reținută aprecierea dată dirijorului: Cu toată insuficiența repetițiilor, dl Bârcă a stăpânit ansamblul cu multă siguranță. Este un element care se relevă din ce în ce mai mult, în care întrevădem, pentru viitor, un bun dirijor de opera* [15]. Au fost și alte opinii referitoare la arta dirijorală a lui M. Bârcă, spectrul cărora este predominat de calificativele pozitive. Ne referim la direcțiunea muzicală din 9 aprilie 1922 cu *Aida*, mai apoi la cea din 20 mai 1923 cu opera *Paiate*, la care artistul s-a aflat la pupitrul dirijoral ca la dânsul acasă [16].

Așadar, în perioada anilor 1919—1923, Mihail Bârcă acumulează o bogată experiență profesională pe scena lirică, care întregeste palmarelele artistice al muzicianului. În 1927 pleacă la Iași pentru a-și echivala Diploma de studii, pentru ca mai târziu, în 1929, să fie angajat la Liceul Ștefan cel Mare din Tighina, unde predă următoarele materii de studiu: teoria elementară a muzicii, solfegiu și literatura muzicală, cumulând și funcția de dirijor al corului de băieți al instituției. În 1936, la Chișinău, anunța Monitorul Municipal, este creat Conservatorul Municipal de Muzică și Artă Dramatică, instituție fondată la inițiativa consiliului Municipal și al lui Alexandru Boldur. La cârma acestei instituții este selectat prin concurs Mihail Bârcă, iar la 26 noiembrie 1936 are loc inaugurarea oficială a Conservatorului, întru oficierea căruia este interpretată *Canta pentru soliști, cor și orchestră* compusă de Mihail Bârcă pe versurile lui Pan Halippa.

După instaurarea regimului sovietic din 1940, confruntându-se cu numeroase schimbări de ordin social și politic, în 1944 M. Bârcă decide să se stabilească împreună cu familia sa în România, la Craiova. Activează în același timp ca profesor de muzică la Liceul Militar D. A. Sturdza și ca profesor de teorie-solfegiu la Liceul de Muzică și la Școala Populară de Artă din aceeași localitate până în anul 1949. Personalitatea Mihail Bârcă este recunoscută nu numai pentru calitățile de profesionist, dar și prin valoarea lui umană: (...) *de o excesivă modestie, bun și îngăduitor, era mai presus de orice, un om adevărat..., străin de ambiții, nu a alergat după glorie..., faptele sale degajau generozitate și delicatețe* [7, p. 30], așa îl descrie criticul muzical Claudiu Moldovan. De numele său este legată una din perioadele cele mai fertile din activitatea fostului Ansamblu artistic *Nicolae Bălcescu* din Craiova, la cârma căruia, în calitate de conducător artistic M. Bârcă s-a aflat din 1955. În acest segment temporal, arta componistică a maestrului Bârcă cunoaște o ascensiune vădită, creația lui cuprinde operă, balet (*Scene*

coregrafice pentru orchestră), muzică vocal- simfonică, muzică pentru cor mixt, cor de bărbați, cor pe 2 și 3 voci egale, coruri bisericești, colinde, muzică vocală pentru voce și pian ș.a. Discografia muzicianului indică popularitatea creației sale în spațiul românesc și o colaborare strânsă cu Corul de cameră *Madrigal* din București, acesta din urmă înregistrând creații din registrul componistic al maestrului.

Mihai Bârca s-a stins din viață la vârsta de 85 de ani în Craiova, la data de 1 octombrie 1973, lăsând în cultura românească o impresionantă moștenire artistică. În cultura muzicală a României, *remarca muzicologul G. Ceaicovschi-Mereșanu, Mihail Bârcă ocupă un loc de cinste. (...) M. Bârcă a trasat o brazdă adâncă în arta muzicală a Basarabiei într-o vreme când ea era susținută mai mult de entuziaști* [3, p. 25].

Una dintre personalitățile artistice notorii din perioada interbelică, de o valoare incontestabilă pentru arta dirijorală din Basarabia, precum și din întreg spațiul cultural românesc, a fost Jean Bobescu (05.04.1890—05.08.1981).

Dirijorul, violonistul și pedagogul Jean Bobescu este personalitatea artistică, care a reușit să consolideze societatea muzicală de la est de Prut în timpul aflării sale la Chișinău, de numele căruia se leagă înființarea, în anul 1918, a *Operei basarabene*.

Jean Bobescu s-a născut la 5 aprilie 1890 la Iași, într-o familie cu veche tradiție artistică, recunoscută ulterior ca faimoasa dinastie a Bobeștilor. Tatăl său, Aron Bobescu, cântăreț, actor de operetă și vodevil, regizor și dirijor, a înființat trupa *Opereții Naționale* în cadrul Teatrului Teodorini

din Craiova, pe care a condus-o ani mulți, organizând turnee în Austria, Polonia, Rusia, Ungaria, precum și în Basarabia în perioada iniilor 1899—1903. Mama maestrului, Adolphine Bobescu, a fost actriță. Au fost 5 copii în familie. În 1882 se naște Emil Bobescu — regizor și actor, în 1885 vine pe lume Aurel Bobescu — compozitor și dirijor, în 1887 — Eleonora Bobescu — actriță și mezzina familiei, Constantin Bobescu — violonist, compozitor și dirijor — în 1899. În formarea artistică a lui Jean Bobescu un rol important de inițiere l-a avut tatăl său și pianistul G. Cervasio. Micul Jean la 13 ani reușește să cânte cu ușurință la vioară, iar la 14 ani are loc prima încercare în ceea ce privește dirijatul. După aceasta, tatăl său nu mai angajează dirijori, noua îndeletnicire în cadrul trupei fiind preluată de micul dirijor. A studiat la Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Iași (1907—1911) cu Athanasie Theodorini (vioară), Sofia Teodoreanu (teorie, solfegiu), Alexandru Zirra (armonie). A luat lecții particulare de vioară la Paris cu George Enescu. A debutat la vârsta de 14 ani ca dirijor la Bârlad (1904), cu ocazia unui turneu al trupei lirice *Aron Bobescu*, conducând opereta *Voievodul țiganilor* de J. Strauss. În anul 1916 (al doilea debut), ca șef de orchestră la București, a dirijat la pupitrul orchestrei Companiei *Jean Guritza* — *N. Corfescu* opera *Bărbierul din Sevilla* de G. Rossini.

Pe 6 august 1918, Jean Bobescu debutează pe scena lirică din Chișinău în postura de dirijor al *Operei basarabene* cu *Faust* de Ch. Gounod, avându-i ca deținători de partidă pe bașii G. Melnic (Mefisto) și V. Malanetchi (Wagner), tenorul G. Borelli (Faust), baritonul J. Athanasie (Valentin), soprana lirică F. Lupu (Margareta), mezzosopranale M. Crebs-Mori (Siebel) și S. Gorskaia (Marta). Succesul acestei reprezentații de debut a fost unul deplin, meritul aparținând în egală măsură soliștilor și, bineînțeles, lui Jean Bobescu, *care de la pupitru a condus orchestra și ansamblurile cu adevărată artă...* [8].

Presa locală — *Sfatul Țării, România nouă* și *Beccapabia* — a fost

destul de generoasă în aprecieri în privința baghetei sigure și a măiestriei lui J. Bobescu, catalogându-i cu superlative abilitățile dirijorale, fapt ce a sporit interesul publicului din Chișinău pentru operă. Și afișele de spectacol dublau acest interes, care informau: *Mare stagiune de operă, sub direcția Dlor Jean Athanasie și Jean Bobescu* [11, p. 4], cu participarea unui impresionant personal artistic, angajați ai unor renumite teatre din lume — Metropolitan din New York, Școala din Milano, Opera din Moscova, Opera Mare din Retrograd, Opera Română, Opera din Amsterdam, Opera din Odessa.

Cu referire la succesul actului interpretativ al primei reprezentații operistice la Chișinău, cronicarul ziarului *Sfatul Țării* menționa următoarele: *Orchestra, sigur condusă de bagheta vrăjită a maestrului Bobescu, a contribuit în cea mai mare parte la reușita operei: Regulate a ritmului și a întregii mișcări de pe scenă, a rămas până la sfârșit stăpână pe situație. Maestrul Bobescu a fost de repetate ori chemat pe scenă și aplaudat cu căldură* [8].

Prestația sigură a dirijorului este confirmată și cu alte ocazii. Bunăoară, după prezentarea din 8 aprilie 1919 a unor fragmente din *Evgheni Oneghin*, *Dama de pica* de P. Ceaikovski și *Rusalka* de A. Dargomijski, cronică din ziarul *Beccapabia* îl remarcă în mod special pe Jean Bobescu, așa cum acesta *a depus toate eforturile pentru a prezenta pe cât posibil mai expresiv muzica lui Ceaikovski. (...) El, probabil, a studiat deosebit de sârguincios partitura și a construit toată această scenă din Dama de pica cu expresia și distincția cuvenite. La fel de bine a construit Bobescu și scena duetului din Evgheni Oneghin* [1]. Aceeași sursă își exprimă prețuirea pentru muzician, raportând-o la interpretarea fragmentului din *Rusalka*, sarcină cu care s-a achitat exemplar, asigurând ca dirijor *acompaniamentul fin, prevăzător, atent, în fragmentele de recitativ ale operei* [Ibidem].

Cu o altă ocazie, publicul din Chișinău este cucerit de spectacolul *Faust*, desfășurat pe 6 mai 1919 în

Sala Nobilimii. Distribuția reprezentației îi includea pe N. Nagacevski (Faust), A. Dicescu (Margareta), R. Steiner (Mefisto), M. Izar (Marta), V. Malanețchi (Wagner), conducerea muzicală fiind asigurată de Jean Bobescu. Ecourile din presă au fost destul de nuanțate, în care, alături de jocul bun al actorilor lirici, este evidențiată și măiestria dirijorului. *Bobescu îl simte pe Faust* — notează cronicarul de la Беccapабия — (...). *El dirijează opera aproape de dinafară. Meritul deosebit al lui Bobescu trebuie să-i fie atribuită și uvertura Faust. Aceasta s-a cântat impecabil, nu numai în sens muzical, ci și în sens psihologic*” (Ibidem). Aceleași note de apreciere pentru artist se regăsesc și în următoarea apariție scenică, în care asigură conducerea muzicală a operei *Aida* de G. Verdi, prezentată publicului spectator pe 6 iunie 1919. Vom apela la cronică din presa locală, care scrie: *Timp de un an, de când dl Bobescu se află la Chișinău, viața muzicală a orașului s-a schimbat brusc. Acum, din toată România, numai la Chișinău funcționează o opera și încă într-o componentă atât de minunată. În afară de aceasta, datorită dlui Bobescu putem să ne delectăm și cu concerte simfonice* [17].

Au urmat și alte evoluții răsunătoare, consemnate în presa timpului, în care Jean Bobescu aduce spre audiție publicului basarabean numeroase concerte și spectacole: *Rigoletto*, *Traviata*, *Cavalleria rusticana*, *Tosca*, *Aida*, *Paiate*, *Evgheni Oneghin*, *Dama de Pică* ș.a.

În 1920, la propunerea lui George Enescu, J. Bobescu este invitat la opera din Cluj, unde până în anul 1940 a dirijat 63 de opere în 1271 spectacole, 40 de concerte simfonice, 48 de concerte de muzică de cameră, 314 spectacole de turneu. Se transferă la București, unde activează între anii 1940—1965 în calitate de dirijor al Operei Române, iar între anii 1950—1961 are activitate, inclusiv ca profesor și șef de catedră, la clasa de Operă a Conservatorului din București.

Repertoriul său a cuprins opere cu subiect istoric și lirico-dramatic, cifra depășind 100 de titluri. A susținut numeroase recitaluri de vioară

și concerte, a dirijat orchestre simfonice la filarmonici din Craiova, Iași, București, Cluj, Chișinău, Ankara, Karlsbad. În anul 1955 a fost distins cu titlul *Maestru Emerit al Artei*, de *Profesor Emerit* în anul 1962, *Ordinul Muncii cls. I* (1970) și titlul de *Artist al Poporului*. Trece în neființă în anul 1981 la București.

Dirijorul, violonistul, profesorul și regizorul Egizzio Massini (26.07.1894-18.02.1966) a fost un mare român, care a adus un aport valoros culturii țării care îl adoptă.

S-a născut în Alexandria, în Egipt, într-o familie de artiști italieni. De fapt, s-a născut direct într-o orchestră, în timpul unui turneu al trupei de operă, care număra aproximativ 100 de oameni, condusă de tatăl său, Enrico Massini. Mama viitorului dirijor era cunoscuta mezzosoprană Paulina Massini (Alberti), care reușește să-i educe fiului său un estetism muzical deosebit. A prins meșteșugul baghetei fără o școală specială, deși de educația artistică a micuțului se face responsabil o mare personalitate — Pietro Mascagni, pe care îl are ca pedagog de teorie, contrapunct și armonie. La 9 ani dirijează pentru prima dată, în Bulgaria, în fața publicului. Cu o oră înainte de spectacol, dirijorul principal a anunțat că s-a îmbolnăvit, iar publicul începuse să intre deja în sală. O anulare ar fi creat un scandal de proporții. Așa a ajuns copilul Egizzio la pupitru. În 1909 își începe cariera dirijorală la pupitrul primei opere, *Paiate* de R. Leoncavallo în orașul Constantino-

pol. Până în anul 1913 preia conducerea trupei de turneu și întreprinde turnee în România, Turcia, Grecia, Ungaria, Iugoslavia. Anul 1913 este ultimul angajament artistic în afara României, el fiind în acel timp dirijor permanent al *Operei Grecești* din Atena, unde se bucură de meritate succese alături de Mattia Battistini și Sigismund Zaleski în timpul stagiunii în Atena, dar, totodată, și în turneul de la Odessa (Rusia) cu trupa elenă. În 1914, Egizzio Massini aderă la ideea înființării *Operei Române*, idee inițiată de un grup de tineri activiști artistici, alături de Umberto Pessione. La vârsta de 20 de ani, E. Massini înființează *Opera studentească* din București, debutând cu primul spectacol *Rigoletto* de G. Verdi, spectacol cu programele de sală alcătuite de Liviu Rebreanu. Anume de aici, câțiva ani mai târziu, în 1922, răsare *Opera Română de stat*. ...*Trăiască Opera Română*... — scrie Massini, într-o telegramă de la Viena, după ce, într-un mod miraculos, face rost de decoruri pentru operele *Aida*, *Carmen*, *Tosca*, *Lohengrin*, datorită prieteniei cu renumitul dirijor austriac Felix Weingartner, pe care, ulterior, îl invită în repetate rânduri să dirijeze pentru publicul bucu-reștean. Aceleași decoruri vieneze se folosesc la spectacolul inaugural al *Operei de stat* pe 8 decembrie cu *Lohengrin* de R. Wagner sub conducerea dirijorală a lui George Enescu.

O contribuție aparte a avut Egizzio Massini la cristalizarea celei de a treia Opere ce funcționa în România la începutul deceniului al treilea, la Chișinău [4, p. 62.]. În 1921, în tentativa de organizare în capitala Basarabiei a unei trupe permanente de operă, mai exact a unui Teatru liric național, Egizzio Massini sosește la Chișinău. Acesta însă nu ajunge singur, el fiind însoțit de tenorul M. Nasta și regizorul M. Ilinschi. Cu această ocazie, ziarul *Dreptatea* avea să scrie: *Avem speranța că sub noua direcțiune, spectacolele vor fi mai îngrijite. Numele celor trei artiști constituie pentru noi o garanție pentru spectacolele ce se vor da la Teatrul național* [13]. Cu tot scepticismul care persista în mediul cultural local, pe data de 8 decembrie

1921, în sala *Teatrului Național* s-a desfășurat opera *Rigoletto* în montarea regizorului M. Ilinschi, avându-i în distribuție pe soprana M. Zlatova, tenorul M. Nasta, baritonul I. Gorski (Fainberg) ș.a. Cronicarul de la *Dreptatea*, Protos observă progresele trupei lirice chișinăuene, în care *S-a remarcat (...) mai multă unitate. Atât orchestra, cât și corul au fost sigure, deși au mai existat instrumente dezacordate*. Cu toate acestea, *ansamblul a fost conștiincios, fapt ce lasă loc de optimism, sugerându-se ideea că Chișinăul poate avea spectacole de opera mulțumitoare* [apud 5, p. 55]. Succesul spectacolului a avut ca suport organizatoric *munca depusă de dl E. Massini pentru o realizare artistică superioară* [Ibidem]. La un interval de doar trei zile, pe 11 decembrie 1921, *Rigoletto* este reluat cu o distribuție ușor modificată, conducerea muzicală fiind asigurată, de asemenea, de către Egizzio Massini. Într-un ansamblu bine coagulat, în roluri au evoluat tenorul Assaturoff dal Fre (Ducele de Mantua), baritonul I. Gorski (*Rigoletto*), soprana A. Hacikova (Gilda), precum și alți soliști basarabeni. Presa se arată oarecum loială față de calitatea spectacolului, care, comparat cu cel anterior, constată că *ansamblul a fost superior, mai înche-gat* [9]. Totodată, este elogiată verva dirijorală a lui Egizzio Massini, care a excelat ca șef de orchestră, conducând *spectacolul — ca de obicei — cu multă siguranță și, dacă în cursul lui nu s-au produs flotări, se datorește cu prisosință d-sale* [Ibidem].

Bilanțul dirijoral al lui Egizzio Massini la Chișinău se încheie la 25 decembrie 1921 cu *Bărbierul din Sevilla* de G. Rossini, care s-a dat în bune condiții muzicale sub șefia maestrului, interpreții, antrenați în spectacol, realizând un joc de scenă adecvat libretului.

În 1922 el pleacă spre Viena, transmitând la Chișinău ștabela dirijorilor Armaneo Giovanelli și Isac Bein. În 1927 ocupa postul de director al *Operei Române* din Cluj pentru jumătate de an. O extraordinară schimbare în arta teatrală la *Opera de stat* din București are loc în sta-giunea 27-28, când, pentru a pune

în scenă opera *Boris Godunov* de M. Mussorgski, E. Massini îl invită pe baritonul cu rădăcini basarabene Sigismund Zaleski, acesta aducând un realism autentic și o trecere de la stilul declarativ al artiștilor la o fu-ziune între joc și cânt, cu accent pe cuvânt și muzică. Ateneul Român se bucura de prezența la pupitru a lui E. Massini în 1927 cu *Simfonia a IV-a* de A. Glazunov și *Uvertura so-lemnă "1818"* de P. I. Ceaikovski, iar în 1928 reia același program la Cluj. Până în 1935, el are o fructuoasă co-laborare cu *Opera Română* din Cluj, susținând 18 spectacole. Din 1931 E. Massini și soția sa Dora se bucură de simpatia casei regale, mai ales a regelui Carol II-lea, iar din 1932—1940 și, mai apoi, din 1944—1947 se află în slujba armatei române în grad de Lt.-Colonel. Având calitatea de inspector general al orchestrelor militare, Egizzio Massini inițiază din 1933 concerte în aer liber cu o fanfară uriașă de 500 de instrumen-tiști, cu partituri din cele mai spec-taculoase. În 1934 pleacă în turneu cu orchestra, care deja număra peste 700 de instrumentiști, fapt care a fost supranumit de Savel Horceac *A opta minune a lumii!*. Din ciclul minunilor lui Massini face parte și crearea propriului ansamblu simfo-nic, care din 25 august 1939 capătă titlul de *Orchestra Simfonică a Arma-tei*, fiind a treia orchestră simfonică permanentă a Bucureștiului. Odată cu schimbarea regimului și a venirii la putere a Mareșalului Antonescu în 1940, E. Massini este pus în fața unei alegeri: să renunțe la cariera sa militară sau să divorțeze de soția sa, evreica Dora Massini, care, din mo-tive rasiale este obligată să renunțe la cariera sa de solistă la operă, fiind impusă la tăcere timp de 4 ani. În 1944, prin Înaltul Decret Regal nr. 2004, Egizzio Massini este rechemat la activitatea militară în grad de co-lonel și repus în funcție. În 1945 este ridicată interdicția politică a soției sale, ea fiind readusă pe scena *Operei Naționale*. În 29 noiembrie a ace-luiași an, Massini este numit director general al *Operei Naționale* din Bu-curești, funcție pe care o deține până în anul 1949, ulterior până în 1954

va exercita funcția de director artis-tic al aceleiași instituții, iar din 1954 până la sfârșitul vieții este consilier artistic al instituției menționate. În 1962 pune pe scena teatrelor de ope-ră din Baku și Yerevan spectacolele *Traviata*, *Trubadurul* și *Otello*, regia spectacolului *Trubadurul* fiind sem-nată de Bob Massini, fiul maestrului Massini. La vârsta de 70 de ani i se acordă titlul de *Artist al Poporului*. În 1964, la 7 noiembrie s-a tras cor-tina în cariera Maestrului Egizzio Massini la *Opera Națională* din Bu-curești cu acel memorabil *Boris Go-dunov*. Muzeograful George Ionașcu face un bilanț aproximativ, în care apare cifra de 9000 de spectacole dirijate, 84 de lucrări de scenă, 206 piese simfonice și vocal simfonice ale maestrului E. Massini.

În sinteză, prin optica acestor mari și valoroase personalități, care se fac remarcate, inclusiv pe scena li-rică de la Chișinău (doar o parte din-tre acestea au fost invocate în prezen-tul articol), putem conchide că arta dirijorală pe teritoriul Basarabiei în perioada anilor 1900—1940, sub im-pactul unor influențe din interiorul și exteriorul țării sunt premise bene-fice pentru evoluția unui fenomen artistic de o importanță deosebită pentru arta și cultura următoarelor generații, cu impact pozitiv asupra acestora.

Referințe bibliografice

1. *Allegro. Музыкальные очерки* (в трех частях). În: Бессарабия, 24 (11) апреля, 1919.
2. *** *Carmen*. În: Бессарабия, 5 februarie 1921.
3. Ceaicovschi-Mereșanu, Gleb. *Mihail Bârcă: Compozitor și Dirijor*. Chișinău: Știința, 1995.
4. Cosma, Octavian Lazăr. *Hronicul Operei Române din București. 1921—1953*. Vol. 2. București: Editura Academiei Române, 2017.
5. Dănilă, Aurelian. *Opera basarabeană (1918—1925)*. Chișinău: Editura Enci-clopedică Gh. Asachi, 1995.
6. *** *Demonul de Rubinstein cu primadona Maria Tobuc-Cercas*. În: *Dreptatea*, 11 ia-nuarie 1921.
7. Fabian, Gheorghe. *Farmecul Muzicii*. Craiova: Editura Duțescu, 2003.
8. M. Opera română din Chișinău. *Faust* de Ch. Gounod. În: *România nouă*, 9 august 1918.
9. Protos. *Cronica muzicală*. În: *Dreptatea*, 15 decembrie 1921.

10. *** *Rigoletto*. În: Бессарабия, 5 februarie 1921.
11. Sfatul Țării, 10/23 august 1918. Anul I.-Nr. 103, p. 4.
12. Stal I. *Cronica muzicală*. În: *Dreptatea*, 12 februarie 1921.
13. *** *Teatrul — Muzica*. În: *Dreptatea*, 8 decembrie 1921.
14. *** *Travatore*. În: *Dreptatea*, 31 martie 1921.
15. Urlățeanu, Radu. *Aida* cu Elena Ivoni. În: *Dreptatea*, 1 iulie 1921.
16. *** Бессарабия, 23 mai 1923.
17. *** Бессарабия, 25 (12) mai, 1919.
4. Boldur, Alexandru. *Muzica în Basarabia. Schiță istorică*. București: Institutul de arte grafice Marvan S.A.R., 1940.
5. Buzilă, Serafim. *Interpreți din Moldova: lexicon enciclopedic (1400—1960)*. Chișinău: ARC, 1996.
6. Ceaicovschi-Mereșanu, Gleb. *Cântăreți celebri din trecutul muzical al Moldovei*. Chișinău: Cartea Moldovenească, 1973.
7. Ciacovschi-Mereșanu, Gleb. *Învățămintul muzical din Moldova (de la origini până la sfârșitul secolului XX)*. Chișinău: Editura Grafema Libris, 2005.
8. Cosma, Lazăr Octavian. *Opera Română din Cluj*. Vol. 1. Cluj-Napoca: Charmides, 2010.
9. Cosma, Viorel. *Dirijorul Egidio Massini*. Buzău: Editura Geneze, 1998.
10. Dănilă, Aurelian. *Opera din Chișinău, privire retrospectivă*. Chișinău: Prut Internațional, 2005.
11. Dănilă, Aurelian. *Scrieri Despre Operă, articole, interviuri, lexicon*. Chișinău: Editura Epigraf, 2019.
12. Firescu, Alexandru, Jianu, Radu. *Centenar Filarmonica Oltenia Craiova*. Craiova: Editura Sitech, 2004.
13. Fornade, Dan. *Personalități clujene (1800—2007)*. În: *Dicționar ilustrat*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2007.
14. Ghilaș, Victor. *Viața muzicală basarabeană în perioada 1918—1940: coordonate de referință*. În: *Centenar Sfatul Țării: 1917 — 2017. Materialele conferinței științifice internaționale*. Vol. 1, 21 noiembrie 2017. Chișinău: Editura Lexon Prim, 2017, pp. 629-635.
15. Ghilaș, Victor, Dănilă, Aurelian. *Artiști notorii ai scenei lirice naționale: soprana Anastasia Dicescu*. Chișinău: Editura Epigraf, 2018.
16. Petraș, Irina. *Clujeni ai secolului 20. Dicționar esențial*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2000.
17. Văduva-Poenaru, Ion. *Epopeea Blestemată, în dialog cu regizorul român de operă Bob Massini*. București: Editura Geneze, 2000.

Bibliografie tematică selectivă

1. Bobescu C. *Constantin Bobescu — O viață...un destin...*. București: Editura Niculescu, 1999.
2. Bobescu, Jean. *La pupitrul operei*. București: Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.P.R., 1964.
3. Boldur, Alexandru. *Istoria Basarabiei*. București: Editura Victor Frunză, 1992.

SOFIA RĂILEANU, BIBLIOTECA PUBLICĂ BOROGANI, LEOVA

Mugurul răsare din ram, iar tradiția din neam

La început de primăvară, în ajunul Postului mare, în sala de spectacole a Casei de Cultură Borogani a avut loc o minunată șezătoare, căci de șezători se vorbește mai puțin în zilele noastre. Au fost invitați toți localnicii și în special doamnele și domnișoarele, pentru ca împreună să depănăm firul evocărilor și să ne amintim de acele seri când strămoșii noștri se adunau la șezători. Ei veneau la șezători pentru a scărmana, depăna, împleti, că doar asta era menirea șezătorilor, însă cei mai mulți doreau ca să cânte să glumească, să uite de grijile vieții, căci oricând mintea și inima omului sunt dornice de înviorare sufletească, de îmbunare și de bucurie.

Genericul șezătorii *Mugurul răsare din ram, iar tradiția din neam* nu

a fost ales întâmplător, dar cu mult tâlc și dragoste, încununând tradiții și obiceiuri, proverbe

și ghicitori, tot ce ține de primăvară, de îndeletnicirile populare specifice anotimpului.

Prin această șezătoare am încercat să aducem cele mai frumoase amintiri ale copilăriei bunicilor, să revitalizăm obiceiurile și tradițiile de primăvară de pe timpuri, specifice atât localității cât și cele aduse de către doamnele stabilite cu traiul în Borogani. Cântecul de căpă-

tâi a fost Lasă-mă la șezătoare. Apoi s-a dezlegat traista cu legende, zicători, proverbe, glume culese de

la localnici, amintiri legate de Mărțișor, de primăvară. S-au cântat cântece de șezătoare și, desigur, s-a muncit ca la șezătoare. La șezătoare au participat doamne, domnișoare și domnițe, dar și cavaleri care au înveselit publicul cu glume, ghicitori și dansuri. Prin această activitate am dorit să aducem primăvara cu veselele ei ghiđușii în sufletele tuturor.

După șezătoare au evo-

luat colectivele de artiști amatori de pe lângă Casa de Cultură, care au venit cu mesaje muzicale pentru cea mai scumpă, dragă și fină ființă – Femeia.

Atmosfera creată a fost un motiv întemeiat pentru a uita de perioada în care trăim și ne-am transferat imaginar în timpurile copilăriei noastre și a tinereții buneilor. Am conștientizat cât de bogați suntem și cât de recunoscători ar trebui să le fim.

Participante la această șezătoare au fost doamnele clubului de femei Borogăneanca, din care fac parte doamne – pensionare, cât și copii – tânără generație.

La realizarea acestei activități ca parteneri a fost APL Borogani, care a felicitat toate femeile cu sosirea primăverii, cu frumoasa sărbătoare de 8 Martie, dându-le câte o floare.

Umorul — o aserțiune a demnității omului

În tradiția populară a poporului nostru ziua de 1 aprilie, întotdeauna a fost considerată cea a păcălelilor. Chiar de la primele întâlniri ale omului cu alți oameni este începută și actualmente cu buna dispoziție, glumindu-se, păcălindu-se unul pe altul.

La 1 aprilie, începând cu secolul al XIX-lea, atât în România cât și la noi, de atunci și până astăzi totul este considerat o glumă și nimeni nu se supără pe încercările de a fi păcălit de către cineva. În legătură cu aceasta în tradiția noastră populară există mai multe proverbe, dar unul dintre ele glăsuiește în felul următor: *mânia îmbătrânește, iar râsul întinereste*. În acest context, gluma, la general, este considerată *vorbă de haz sau scurtă poveste plină de haz, care provoacă veselie și râs* [1, p. 382], iar păcăleala — *faptul de a păcăli; glumă, farsă* [1, p. 655].

Această tradiție seculară este considerată drept un început târziu al Anului Nou. Fenomenul respectiv are loc, datorită faptului că Baba Dochia își scutură cojoacele cam pe la mijloc de martie și zilele reci treptat își pierd din puterile lor fiind alungate de către forțele magice ale razelor soarelui, care încălzește lumea și și tot mediul înconjurător.

Aceasta contribuie la renașterea totală a naturii, a vieții active a omului, la începutul unui calendar popular, a unui an agricol, la prim arat, primul semănat, la scosul oiului la pășuniș, revenirea păsărilor din țările calde etc. Anume această dispoziție fericită cu glume, păcăleli, de bunăvoință, de drag unul față de altul, dar și de mediul înconjurător reprezintă temelia spirituală a tradiției respective. Țăranul, tradițional începe an nou de viață în toate domeniile cu sufletul curat, cu speranța că buna dispoziție și gândul binevoitor vor contribui semnificativ la alungarea forțelor malefice, bolilor, nefericirilor și gândurilor rele rămase de anul precedent în mentalitatea omului. El începe noul an cu bucurie. Cu fericirea că a biruit misterul vigelios al iernii. Că viața activă treptat își revine în albia sa. Cu această ocazie, trebuie să menționăm că bucuria omului provocată de începutul Noului An, etc., reprezintă o „stare sufletească

generată de o mare mulțumire, satisfacție etc. [1, p. 120].

Desigur, începutul primăverii elogiat prin sărbătoarea Mărțișorului — simbolul sosirii primăverii, prin alungarea Babei Dochia — unul dintre cele mai importante personaje din mitologia românească etc., ne face să credem că originile Zilei păcălelilor sunt foarte vechi. Deci sursa apariției acestei tradiții întruchipează, credem noi, pe bună dreptate o încrucișare iscusită a mai multor obiceiuri tradiționale românești foarte străpvechi, unele dintre ele fiind păstrate și actualmente, este vorba despre sărbătoarea Mărțișorului, tradițiile populare ale Babei Dochia, revenirea păsărilor călătoare — Ziua păsărilor etc. Temelia milenară a acestei sărbători este constituită din nenumărate mituri, legende, basme, snoave etc., întâlnite în memoria etnofolclorică a poporului nostru.

Mai mulți oameni de cultură, artă și știință au considerat drept parte indispensabilă a vieții omenești, acordându-i **aprecieri** (definiții) deosebite și diverse, după cum urmează: de exemplu: scriitorul român Tudor Mușatescu definește umorul în felul următor — *Umorul adevărat este haz cu studii universitare. A nu se confunda cu mitocănia veselă, iar jurnalista australiană Mary Hirsch — Umorul este o sabie din cauciuc — permite să înțepi fără să curgă sânge*. De asemenea și scriitorul rus Fiodor Dostoievski apreciază umorul în viziunea sa: *Umorul este agerimea spiritului*. Iată și alte definiții: *Umorul este haos emoțional reamintit în liniște*. (James Thurber); *Umorul este doar o altă formă de apărare împotriva universului*. (Mel Brooks); *Umorul este umbrela înțelepților*. (Erich Kastner); *Umorul este lucrul mareș, salvator. În momentul în care se relevă, toate iri-*

tațiile și resentimentele dispar și sunt înlocuite de un spirit solar. (Mark Twain); Umorul este și un mod de a spune ceva serios. (T.S. Eliot); Umorul este instinctul de a lua durerea în joacă. (Max Eastman); Umorul nu este o stare de spirit, ci un fel de a privi lumea. (Ludwig Wittgenstein) etc.

De asemenea, vom găsi și în dicționare definiții cu referire la aprecierea științifică a umorului. De exemplu Dicționarul Enciclopedic Cartier ne oferă următoarea definiție: Umor (Humor) s.n. (< fr., engl. humour). Înclinare spre glume și ironii mascate sub o aparență de seriozitate; modalitate de a exprima prin vorbe sau prin scris această înclinație; p. ext. veselie, haz. Categorie estetică ce constă în stabilirea unor relevanțe de factură comică ale unor situații, fenomene etc. care conțin substanțial sau relațional diverse grade de incompatibilități (ex. Umor facil, umor negru, umor absurd) [1, p. 994].

Iată și alte variante:

— Înclinare spre glume și ironii, ascunse sub o aparență de seriozitate; manifestare prin vorbe sau prin scris a acestei înclinații; p. ext. veselie, haz. Categorie estetică aparținând sferei comicului a cărei esență constă în sublinierea incompatibilității și absurdității laturilor unor situații considerate firești. [Var.: *humór* s. n.] — Din fr. *humour*, *humour*. Cf. engl. *humour*;

— Dispoziție sufletească, înclinare spre glume și ironie, ascunse sub o aparență de seriozitate și de gravitate; manifestare (prin grai sau prin scris) a acestei dispoziții; p. ext. veselie, haz. Se dovedește și la Gogol că umorul și satira lui izvorăsc dintr-o sensibilitate prea ageră;

— Înclinare spre glume și ironii care se ascunde sub o înfățișare serioasă; (p. ext.) voie bună, haz. ~ negru = umor care își trage forța comică din fapte tragice, macabre. 2. categorie estetică aparținând comicului, a cărei esență constă în evidențierea îngăduitoare a nepotrivirii și a absurdității unor situații considerate normale. (< fr., engl. *humour*, lat. *humor*) [2]

De asemenea, în literatura de specialitate întâlnim și alte definiții:

— Tot ceea ce produce **râsul** este umor, acesta poate să fie un râs despre alte persoane, despre sine însuși. [...].

Definiția lui „Otto Julius Bierbaum” (scriitor german, 1865 — 1910) Umorul subliniază tăria și slăbiciunea făcând totodată legătura între ele; umorul ia naștere în situațiile de criză, neputința de a rezolva anumite probleme, râsul fiind provocat de soluțiile greșite de rezolvare a lor, păstrând mai departe voia bună și optimismul [3].

La rândul său, psihanaliticul austriac. **Sigmund Freud** (născut Sigmund Schlomo Freud), (1856—1939), fondator al școlii psihologice de psihanaliză, apreciază umorul precizând că: râsul este o *automângâiere* și că umorul nu este ceva care ne ușurează sufletește ca anecdotele sau glumele, ci umorul este ceva mareț, înălțător o realizare deosebită a intelectului de triumf asupra narțismului a cărei trăsătură principală este producerea ilarității [3].

Din punct de vedere **religios** menționăm că tema râsului, umorului, glumelor, păcălelilor etc., în lumea și în creștinismul antic nu au prezentat interes deosebit învățaților și oamenilor de cultură din această perioadă.

Datorită ne cunoașterii aprofundate a semnificațiilor acestor teme, dar și a importanței lor în viața omului din diferite societăți, sfinții părinți au demonizat râsul și umorul. Cu toate acestea, scriitorii creștini din antichitate au lăsat o literatură, în care printre altele, foarte simplicit și întâmplător este atinsă această temă.

Una din speciile umorului este **snoava** care întruchipează genul folcloric ce reprezintă umorul popular, expresia înțelepciunii practice a omului simplu. Dar și modul în care percepe el viața și lumea înconjurătoare. Este o înțelepciune manifestată prin glumă — scurtă poveste plină de haz, de păcăleală (și cu un final neașteptat), care provoacă râs și veselie, spusă fără răutate sau vreo intenție serioasă în adresa cuiva, de exemplu: . Două ciori se plimbau pe calea ferată. La un moment dat trece

cu viteză un tren. Una dintre ciori se ferește, cealaltă e spulberată. Cioara supraviețuitoare întoarce capul, își privește surata cu dispreț și comentează: Ce să spun, Ana Carenina! [4]. Despre snoavă și semnificația ei în tradiția populară trebuie să menționăm că este înrudită cu basmul și povestirea. În tradiția populară a basarabenilor mai circulă și sub numele de anecdotă, nume mai popular în acest teritoriu. La baza apariției și dezvoltării snoavei, mai des stau următoarele domenii: viața socială și familială, relațiile problematice dintre oameni, oameni și societate, aspectele licențioase ale vieții, derăderea și criticarea feluritor autorități și prejudecăți, deprinderi urâte, diverse forme de asuprire a omului etc. De asemenea, snoava promovează idea despre dreptate și libertate, idealuri etc. Primele snoave le întâlnim în lucrările cronicarilor noștri: Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce, în Țiganiada lui Budai-Deleanu, la Anton Pann, în opera lui Ion Creangă, apoi la M. Sadoveanu, I. Druță etc. Cu această ocazie vom menționa că T. Stamati, a fost primul care a publicat snoave, în anul 1841. Eroii principali ai snoavelor sunt cei mai îndrăzneți, deștepți și biruitori în orice situație nu s-ar pomeni ei: Păcală, Tândală, Pepelea, Prâslea, Arvinte ș.a. Snoavei iau atribuit o mare importanță, (începând cu anul 1860), P. Ispirescu, T. Speranția, Ion Pop-Reteganul, P. Dulfu, Gr. Botezatu, V. Cirimpei, Andrei Hropotinschi etc. Iată încă o snoavă publicată în anul 1897 în ziarul *Epoca*:

— *Ce dracu sunteți, mă, așa de săraci voi, țigani?*

— *D-apoi de, cuconule! Când avem în ce, atunci n-avem ce; când avem ce, n-avem în ce; când avem cu ce, n-avem ce; când avem ce, n-avem cu ce [5].*

Din povestirea comică face parte și **anecdota** distinctă prin felul său concis de prezentare a realității. Anecdota este constituită dintr-o povestire scurtă care narează o întâmplare neașteptată sau amuzantă, o mică descriere a unei întâmplări curioase bazată pe evenimente reale, cu oameni reali, cu personaje în locuri reale. Scopul primordial al anecdotei este nu numai de a provoca zâmbetul, dar în primul rând, de a forma o anumită trăsătură de caracter. Deci, anecdota este o povestioară hazlie cu un final imprevizibil sau neașteptat, care concomitent pune în evidență unele trăsături spirituale caracteristice unei persoane sau a unei situații și este transmisă pe cale orală.

Folcloristul M. Schwarzfeld, autor a mai multor studii folcloristice printre care și: *Poeziile populare* colecția Alecsandri (1866) sau *Cum trebuie culese și publicate cântecele populare*, Tip. Gheorghiu, Iași, 1889; *Vasile Alecsandri sau Meșterul drege-strică și apărătorii săi: cercetare critică pe tărâmul estetic și folcloristic*, Tipo-litografia națională R. și I. Samitca, Craiova, 1889; *Cântece populare din Muntenia*, în *Arhiva*, Iași, nr. I, 1890, nr. 3, scrie în revista Șezătoarea: *Anecdota este sarea literaturii populare; ea descrețește frunțile și provoacă când un zâmbet, când un vesel râs. Atât prin formă cât și prin cuprinsul ei picant, atrage luarea aminte a auditoriului, se conservă mai lesne în memorie și se împărtășește cu plăcere la alții. Astfel anecdota este populară în adevăratul sens al cuvântului; fiecare o cunoaște și o are pe buze, orășanul ca și săteanul* [6, p. 130].

Etnograful Victor Cirimpei, în lucrarea *Specii de proză comică românească*, nesesizate științific apreciază anecdota în felul următor: *anecdota (folclorică) expune comic mai pe scurt epicul unui singur subiect, al unei situații de viață. De exemplu, anecdota*

Doi măgari în farmacie

Un moșneag de la țară, cu desajii pe umăr, întrase într-o farmacie — credea, că-i cine știe ce magazin cu scule de gospodărie. Da acolo făceau practică de farmacist doi tineri.

— *Ce se vinde aici, măi băieți? — întreabă omul.*

— *Măgari, moșule!*

Da și moșneagul, pricepându-i, zice:

— *Și au rămas numai doi? [7, p. 208].*

Sau

Răbdarea lui Păcală

Păcală-i povestea unui prieten:

— *Într-o zi femeia-mi zice: „Măi Păcală, du-te și adă apă” — eu răbd, „du-te, bre, și taie lemne” — eu rabd; în sfârșit, „vină și-i mânca, Păcală” — aici mi s-a rupt răbdăul! [8, p. 208].*

Proza populară comică conține în sine nu numai snoave, anecdote dar și **glume** sau **bancuri** care au un profil artistic propriu și reprezintă scurte povestiri hazlie care au un sfârșit neașteptat și care provoacă veselie, râs, amuzament fără intenții serioase. Etnologul Petru Ursache consideră glumele și anecdotele drept niște categorii înrudite mult cu snoava, dar mai moderne prin întreaga lor structură [9, p. XV]. Cu toate acestea, autorul mai constată că: *gluma nu poate fi confundată cu snoava, ea fiind o simplă relatare a unei întâmplări cotidiene, în cadrul căreia partea narativă este înlăturată, punându-se accent, în primul rând, pe utilizarea dialogului, pe jocul de cuvinte.*

Datorită faptului că înveșmân-tează mai totdeauna realitatea într-un mod nostim, gluma scoate în

evidență multe adevăruri. Anume din aceste considerente, adeseori este usturător luată în derâdere sau, mai bine zis, satirizată, de exemplu: mama-soacră sau alte personaje cu o reputație proastă în societate. Tot în acest context, trebuie să menționăm că atunci când atestăm o glumă bună, cu diverse ocazii și scopuri, descoperim că aceasta conține o doză perfectă de umor de calitate. Desigur, apreciem pe bună dreptate, afirmația lui George Orwell despre glumă și valorile ei incontestabile a cărui scop nu este: *de a degrada ființa umană, ci de a ne reaminti că ea este deja degradată.* De aceea, cele mai reușite glume satirizează păcatele omenirii, cum ar fi alcoolismul, trândăvenia, minciuna, lenevia, furtul, tâlhăria etc. În viața de toate zilele și cu diferite ocazii întâlnim glume, bancuri de mai multe feluri, de exemplu:

Bancuri cu întrebări

Care e asemănarea dintre istorie și un sutien?

Amândouă deformează realitatea.

Ce spune găina când fuge cocoșul după ea?

— *Oare nu fug prea repede?*

— *Care e diferența dintre o femeie și o muscă?*

— *Musca te sâcăie numai vara...*

— *Întrebare: „— Cine a introdus acupunctura în țara noastră?”*

Răspuns: „Vlad Țepeș!”

— *Cine a fost singurul bărbat care a pus femeia la locul ei?*

Meșterul Manole...

Bancuri despre iubire

Telefon nou

— *Iubitule, vreau să-mi cumperi un telefon nou.*

— *Pai și celălalt?*

— *Celălalt îmi cumpără tabletă.*

Dragoste ca în filme

Nu înțeleg de ce toate femeile vor o dragoste ca în filme ...Filmul, de obicei durează doar 2 ore... [10].

Un banc despre relații

— *Nu ți-e teama că, stând cinci ani*

în pușcărie, soția o să te părăsească? - Nu, nu mi-e teamă. În primul rând, e o femeie serioasă. În al doilea rând, mă iubește mult. În al treilea rând, e și ea în închisoare [11].

Comicul, în mentalitatea populară, se bucură de o dublă valență: 1. reprezintă o expresie mascată a istețimii și inteligenței omului simplu; 2. întruchipează modul de satirizare a defectelor morale și a nedreptății sociale. Deci, reușind din aceste două modalități, prima este caracteristică bogatului ciclu al snoavelor despre Păcală și Tândală. Sub aparența prostiei, eroul popular dezvăluie, prin faptele și atitudinile sale, prețioase calități morale și uimitoare agerime a minții.

Aceeași iscusință a omului simplu o regăsim și în ciclul snoavelor despre dracul păcălit, în special de femeie, care cunosc o răspândire mai largă în folclorul nu numai românesc ci și European. Folcloriștii sunt, în general, de acord că aceste snoave au apărut spre sfârșitul evului mediu, atunci când teama omului de diavol a început să slăbească. [12, p. 106-107].

Tradiția populară românească prin intermediul folclorului literar și nu numai, dintotdeauna a evidențiat, a acceptat și a idealizat un tip anumit al omului ideal. Acesta este descris în multiple basme și colinde laice, exemplificăm: *flăcăul voinic, frumos, isteț și cinstit; fata frumoasă, harnică și curată; nevasta harnică și credincioasă soțului; omul muncitor etc.* [13, p. 107]. Cu toate că adesea întâlnim și contrariul acestor calități, cum ar fi: prostia, lenevia, urâtenia, infidelitatea, viciul etc.

De obicei, snoavele, glumele și anecdotele, potrivit funcției lor educative și satirice, asemenea proverbelor sunt raportate: *la întâmplări și împrejurări concrete de viață, fapt ce determină o puternică tendință de localizare, chiar și în cazul temelor de largă circulație. Ca dimensiuni, snoavele sunt narațiuni scurte, în cuprinsul cărora dialogul apare frecvent, imprimându-le un caracter dramatic* [13, p. 107].

Potrivit criticului literar Paul Cornea, la Anton Pan: *ironia apare ascunsă cu care poporul privește pe*

cei de sus [14, p. 21]. În acest context, unul dintre cele mai reprezentative exemple ar putea fi legendarul Nastratin Hoge, simbolul omului din popor, ager, mucalit, stăpân al unei înțelepciuni milenare care a criticat lăcomia, inspiritualitatea și neomenia celor bogați și a conducătorilor etc. El întruchipează principalul apărător al sărăcimii, este eroul din sutele de năzdrăvăniile întâlnite actualmente nu numai în folclorul Orientului și al popoarelor balcanice, dar inclusiv și în cel românesc. Povestirile și anecdotele întâlnite în tradiția populară românească despre Nastratin Hoge au fost culese și versificate de Anton Pann în cartea *Nazdravaniile lui Nastratin Hoge* (1853). Părerile ironizate ale poporului despre cei de sus reprezintă firul principal a multor povești. De exemplu, poporul face bancuri despre păcăliturile lui Nastratin pe care le înghite un satrap local, îngust la minte și hapsân. Într-una din povestirile Șezătoarei la țară dăm peste un arendaș care-și manifestă disprețul pentru niște țărani ce se certau cu femeile lor: *Doamne! ce-s țărani! Mult sunt proști pe lume / Ei se bat și-n certe, se bat și în glume, / Cresc ca niște vite, astfel le e traiul, / Crezul lor le este bâta și vâtraiul.* În ceea ce-l privește, arendașul este însă cu mult mai prejos decât țărani, întrucât e gata să-și păruiască nevasta la cea mai ușoară contradicție [14, p. 21-22].

Desigur, Ziua Păcălelilor, (1 aprilie), și noi, de rând cu alte popoare celebrăm această sărbătoare. De fapt și noi ca și englezii credem că păcăleala, sau gluma, farsa trebuie făcută disdedimineață, până la prânz. Obiceiul s-a instalat în secolul XIX. Tradițiile românești spun că *nu este bine să te căsătorești de 1 aprilie și că toți copiii născuți în această zi vor avea succes* [15].

La noi, această sărbătoare rămâne și în continuare a fi un prilej universal pentru a face surprize prietenilor și apropiaților, dar și dușmanilor, unele menite să provoace buna-dispoziție, altele, nereușite, care nu fac decât să stârnească indignare. În fapt, momentul marchează o sărbătoare generică a umorului, sub cele

mai năstrușnice forme, însă, în unele zone ale lumii, sărbătoarea ia forma unor tradiții — însoțite de o bogată simbolică — **păstrate de sute de ani.**

Pentru că, majoritatea simțurilor omenești își descoperă terapia în umor. Iar, Măria sa Umorul este înzestrat cu o putere magică care contribuie la vindecarea omului, societății apreciată de toată lumea în toate timpurile. Umorul nu numai că te mângâie dar și te deblochează de energiile răufăcătoare și instalează energii pozitive. Te ajută să percepi și să stăpânești adevăratele esențe ale realității. Îți tămăduiește spiritul. Este o binecuvântare fără de care nu poți savura frumusețea vieții etc....

Deci, să râdem, căci până la urmă cu asta ne alegem!

Bibliografie:

1. Dicționar Enciclopedic. Chișinău: Cartier SRL, 1999. 1696 p.
2. <https://dexonline.ro/definitie/umor>.
3. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Umor>.
4. adevarul.ro/locale/vaslui/top-20-cele-mai-amuzante-bancuri-seci-romanesti-Stiati-melc-atunci-macina-ganduri-sinuciderea-1_55d02ab3f5eaafb2c8f6410/index.html.
5. Snoave din popor. În Epoca, Seria II, anul III, No. 485. Ediția a III. P. 1. Vineri 20 iunie 1897, București: Epoca, 1897. 4 p.
6. M. Schwarzfeld. O ochire asupra anecdotelor populare române. Schiță bibliografică. În Șezătoarea. Revistă pentru literatură și tradițiuni populare. Director Artur Gorovei. Anul 1. Iulie 1892. N.5.
7. Crestomație de folclor moldovenesc. Chișinău: Lumina, 1989. 414 p.
8. Folclor din Bugeac. Chișinău: Știința, 1982. 429 p.
9. P. Ursachi. Prefață // De-ale lui Păcală. Snoave populare, Ediție îngrijită de V. Adăscăliței și P. Ursachi, București, 1964.
10. [https://www.bancuri-online.net/bancuri/dragoste\(55\)#.XoybF-ozbDc](https://www.bancuri-online.net/bancuri/dragoste(55)#.XoybF-ozbDc).
11. <https://www.erd.ro/Iubire>.
12. Pop, Mihai. 1976. Obiceiuri tradiționale românești. București, Institutul de Cercetări Etnologice și Dialectologice.
13. Balazs, Lajos. Folclor. Noțiuni generale de folclor și poetică populară. Cluj-Napoca: Scientia, 2003. 174 p.
14. Pann, Anton. Fabule și istorioare * Năzdrăvăniile lui Nastratin Hoge. București: Combinatul poligrafic „I.V. Stalin”, 1961. 257 p.
15. Cătălin Stănculescu. Păcăleli de 1 Aprilie — origini, tradiții și particularități. <https://mythologica.ro/pacaleli-de-1-aprilie-origini-traditii-si-particularitati/>.

Prima lecție de iubire de la nanu Grigore

Absolventă a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău la specialitatea Actor teatru și cinema, deținătoarea premiului pentru Cea mai bună actriță în rol secundar (Stagiunea teatrală 2009–2010), **Ana Tkacenko** este o tânără actriță împătimită de meseria sa, pe care o puteți admira în spectacolele de la Teatrul Național Mihai Eminescu din Chișinău și care, puțini știu, este nepoata regretatului Grigore Grigoriu.

Plină de energie și efervescență, mereu senină și pozitivă, Ana, a avut parte totuși și de perioade nefaste despre care a povestit cu o sinceritate dezarmantă acum câțiva ani într-un interviu. Nu mi-a venit să cred că era vorba de Ana pe care o cunosc din copilărie, pe când ne jucam în casa unchiului ei Grigore, încercând să o învăț să facă roata, fetița care reflecta în ochii ei imenși toată seninătatea cerului. Voi începe astfel interviul pornind de la acea perioadă, care pe mine încă mă neliniștește.

*Viață, cum te-aș încanta,
să rămân mereu așa...*
(Simion Ghimpu)

Ce poate frânge o femeie, dragă Ana?

Periculoasă întrebarea, dar mai periculos e răspunsul. Omul, în general, nu doar femeia e un animal complex și tare ciudat. Ce nu te-a frânt azi, te poate frânge mâine și cu

cât mai tare trâmbițezi că nu poți fi înfrânt, cu atât ai șanse mai mari să fii făcut bucățele. Sorții îi plac oamenii siguri pe ei.

Privind înapoi, cât consideri că au fost să fie experiențe și cât le-ai văzut ca fiind încercări greu de dus, care și-au avut un rost?

Dacă îmi permiți, voi începe cu un citat: *Crede-mă pe cuvânt că mai mare minune decât viața nu există, că mai mare virtute decât modestia*

nu există, și mai mare bucurie decât iubirea nu există. Și peste toate e Dumnezeu — Oana Pellea. Dacă azi sunt aici, mă simt la locul meu și în hainele mele, înseamnă că tot ce am avut până azi sunt doar experiențe din care am avut și am de învățat. Tot ce mi se întâmplă rău sau bine este exclusiv datorită mie, alegerilor mele și ale lecțiilor neînvățate la timpul lor. Mă bucur enorm pentru toate nereușitele mele și din toate acum am doar un gust dulce...și da, poate egoist, dar uneori mă gândesc cum să le joc în scenă

Familia voastră, familia Tkacenko, este una mare și unită, de la care mereu am învățat mai ales despre respect și unitate. Cât de ușor a fost să ascunzi de ei, mai ales de părinți, nefericirea ta de femeie?

Eu sunt omul care nu poate ascunde nimic. Fața, emoțiile, reacțiile mele, ochii, buzele, tăcerea mea, toate vorbesc de la sine. Așa că față de un străin n-aș putea ascunde, darămite față de cele mai dragi persoane din viață. E altceva că am încercat să-mi protejez familia de niște alegeri greșite făcute pe moment, dar, mama mea, mama mă simte și prin somn. Noi, toți cei patru copii ai familiei Tkacenko avem o legătură aparte cu mama. Nu vrem să tăiem nicidecum cordo-nul ombilical, probabil. Așa că atunci când credeam că ei nu știu nimic despre niște stări emoționale mai triste din viața mea, exact atunci apăreau ca din senin ca niște îngeri și mă salvau. N-am putut să-mi ascund tristețile și poate de asta mi le-am tratat.

Cum se vede Ana de acum față de cea de acum trei ani?

Mai slabă cu 20 de kg. Cu niște răspunsuri clare asupra unor complexe, respectiv tratative de rezolvare a lor. Mai indulgentă cu cei din

jur și mai critică față de mine, dar cu măsură. În trei ani am reușit să-mi împlinesc visele ce nu mi-a reușit să le împlinesc în 10 ani. Cu o credință mai întărită, cu responsabilitate mai dezvoltată chiar dacă asta necesită revoluții zilnice interioare. Chiar dacă fac 37 de ani anul acesta, mă simt mai copilă și mai tânără decât la 18. Când mă întreabă cineva ce vârstă am — mă blochez și fac un efort să-mi amintesc pentru că-mi vine în cap vârsta de 25.

Refugiul în scenă și în roluri este unul constructiv sau este o evadare periculoasă, pentru că oricum nu ai cum să fugi de realitatea la care revii?

Nu este un refugiu pentru că scena nu este un psiholog. Atunci când îți iubești meseria și când te simți împlinit prin ea, scena este o parte din tine. Refugiu sunt brațele mamei, îmbrățișările bărbatului iubit, dar scena nu este telenovelistică sau lacrimogenă, din contra — e o femeie de fier care nu acceptă smiorcăieli. Și ca să fii bun în scenă, porți mereu realitatea ta lumească cu tine iar scena are grijă s-o transforme în ce îi trebuie ei ca să iasă un produs bun. Dacă încerci să uiți de tine — cu ce mai vii în scenă? Sau de ce mai vii?

Ce rol te-ar fi definit atunci cel mai bine?

Pe mine mă definesc toate rolurile mele pe care le am pentru că toate sunt bucăți din personalitatea mea.

Rădăcina artistică, pe care încerci să nu o etalezi, își are seva de la mama Chilina, bunica ta, și de la unchiul tău — inegalabilul actor Grigore Grigoriu. Câți au știut de la începuturile tale în teatru că este unchiul tău?

Am evitat mult timp acest subiect pentru că nu vroiam să pară că mă

laud sau ca mă folosesc de asemenea personalități ca să obțin ceva. Majoritatea nu cunosc nici acum gradul meu de rudenie cu nanu Grișa (cum îi ziceam noi) și cu bunica care au fost cei doi mentori spirituali ai mei. Ce influență au avut ei în alegerea mea profesională? Majoră. Și până acum când fac ceva în scenă mă gândesc dacă i-ar place lui nanu ce vede sau nu.

Povestește-ne ceva despre nanu Grișa, ceva ce-ți amintești cu drag despre el.

Toate amintirile mele ce țin de nanu, țin în aceeași măsură și de familia mea. Nanu, fiind fratele mai mare a lui tata, era tratat cu imens respect. Toți i se adresau cu *Bădica*, *Matale*, *Dumneata*. De fapt, îți amintești și tu cu siguranță de relația frumoasă care era între frații Grigore și Alexei, relație de care am fost molipsiți cu toții. Nanu și nana Cătea erau și nașii părinților mei, la fel ca și a părinților tăi, iar nanu avea o admirație aparte pentru mama mea Alexandra. Săduța — așa o alinta mereu. Nanu era mereu vesel, iar

atunci când știam că vine la bunica Chilina la Căușeni (iar noi eram în vacanță la ea) pentru toată mahalaua era o mare sărbătoare. Bunica cocea, noi cu Dumitru, fratele meu, făceam curățenie, iar măhălenii intrau din oră în oră pe poartă ca să vadă dacă n-a venit marele Grigore Grigoriu. Iar nanu Grișa mereu venea cu mari

personalități — cu maestrul Emil Loteanu, cu Simion Ghimpu, cu Svetlana Toma etc.

Când îmi amintesc de nanu am gust de primăvară în inimă dar și de iarnă magică, datorită sărbătorilor petrecute la el acasă, despre care ai scris și tu în postarea *Actrița* de pe blog. Prima data am mâncat curmale aduse de dumnealui din Baku de la filmări. Oh, mereu o auzeam pe bunica zicând sătenilor: *Grișuța îi la siomși la Odessa, la Baku, la Moscova*

și era mereu așteptat cu multă vervă pe strada din gara Căușenilor.

Într-o zi venise încărcat de cadouri, așa cum obișnuia să ne răsfete de fiecare dată. Îmi ceruse, la un moment dat o cană cu apă, iar mie pe o ureche îmi intrase, iar pe alta îmi ieșise rugămintea nanului. Mă luașem cu joaca. A mai strigat el după mine de câteva ori, dar așa și nu a mai văzut apă de la mine. A doua zi era duminică. Nanu mă luase în brațe și mă dădea huța pe picioare. La un moment dat s-a oprit, taman când jocul era cel mai haios. M-a dat într-o parte și eu, firește că, am cerut să ne mai jucăm. Atunci nanu mi-a zis doar atât: *Eu ieri ți-am cerut o cană cu apă. Tu nu mi-ai adus. Astăzi tu îmi ceri să mă joc cu tine și eu nu vreau, dar o să mă joc, pentru că te iubesc și pentru că îmi place să te văd veselă.* A fost prima mea lecție despre iubire. Nu înțelegeam teoretic

ce a vrut să îmi spună dar la nivel de emoție mi-a rămas până acum acea lecție. După acele vorbe nici huța nu am mai vrut, ci doar să-l cuprind tare, tare.

Așa este, era foarte dragăstos cu copiii. Pe mine a ținut să mă plimbe prin cartier cu prima sa mașină Volga, ca să mă simt și eu mai importantă, sau poate că, așa își manifesta el dragostea față de noi. Deși, dacă călcăm rău de tot pe bec, știa să ne potolească doar dintr-o privire. Apropiatii îi cunosc acea privire-fulger pe sub sprâncene de la care amuțai.

Cum l-ai împăcat pe tatăl tău, fratele lui nanu Grișa, care știu că nu a fost mult prea fericit de alegerea ta făcută, atunci când ai decis să studiezi actoria?

Ei, aici intră în joc mama, Alexandra, care are magiile ei să împace pe toată lumea. Și apoi timpul. Timpul l-a convins pe tata. Aparițiile mele scenice l-au convins că asta e ce vreau. Tatăl meu nu vorbește mult și nu-i plac cuvintele de prisos, așa că tot ce am putut să fac e să-l invit la spectacole și să savureze rezultatul.

Ce consideri că este cel mai greu în această meserie, în afară de rolul propriu zis. Ce rămâne în culise?

Offff, câte rămân!!! Dacă ar ști publicul cum e cu un rol! Cum se macină actorii și caută. Cât timp dăruiesc pentru o simplă trecere scenică. Eu când am un rol nou și în timp ce mănânc și când fac curat în casă, când vorbesc cu cineva pe alte teme, orice, dar orice va fi legat de acel rol. Dacă cineva te-ar analiza dintr-o parte, ar gândi clar că nu ești sănătos. Am momente când mă opresc pentru câteva secunde în stradă să-mi încerc un pas, sau să-mi adun gândurile, sau să repet textul. Sau fac niște mici gesturi. Mult rămâne în culise, dar strălucirea iese în scenă și tot ce rămâne în culise e frumos iar tot ce iese în scenă, strălucește.

Care este visul în domeniul profesional: să joci un anume rol, cu un anume regizor? Să ajungi să ai roluri în filme, sau să colaborezi cu vreun anume studio?

Să joc cât mai multe roluri, să lucrez cu mulți regizori și da, și roluri

în filme și în spectacole radiofonice. Să mai lucrez cu Anatol Durbală, cu marele Mungiu, cu Alexandru Darie, cu Silviu Purcărete, Igor Kobilean-schi, Sergiu Prodan, Viorica Meșină, Horațiu Mălăie, Andrei Șerban și cu Luminița Țicu. Să lucrez la un mono cu Angela Ciobanu în calitate de regizor, cu Alexandro Inarritu, Lev Dodin, Andrei Konchalovski. Să joc spectacolul (dacă s-ar face) *Vara în care mama a avut ochii verzi* a adorabilei Tatiana Țibuleac. Să fac un spectacol cu versurile tale și lista mea poate continua hehehehe. Și încă...aș fi vrut să lucrez mult, mult mai mult cu regretatul Viorel Mardare.

Dacă ar fi să alegi un rol, doar unul singur, pe care să ai ocazia să îl joci, care ar fi acela???

Până mai ieri aș fi spus ca *Lady Anne din Richard al 3-lea*, dar îl joc deja, datorita regizorului Alexandru Vasilachi. Ce mi-aș dori acum, însă, este personajul mamei din romanul pomenit mai sus *Vara în care mama a avut ochii verzi* și un mono...ei, dar asta e mai secret.

Ce îți poate dori Ana Tkacenko ca femeie, odată trecut un pic prea dur prin vârtejurile vieții?

Ca cei dragi să fie sănătoși și să le aduc bucurii oamenilor, mai ales bucurii spirituale. Soțului Mihai — copii, părinților — nepoți și cam atât.

Aici te las să scrii tu ce nu mi-a dat în cap să te întreb sau vrei tu să comunici lumii.

Ar fi o simplă reflecție. Știu, sunt sigură că tot ce se întâmplă cu noi e rezultatul a ceea ce suntem noi. Savurez tot ce mi se dă și primesc de la Divinitate totul drept cel mai frumos cadou. Iubesc apa, pisicile și peștii, totuși, cel mai mult iubesc oamenii. Cred în Dumnezeu. Dacă ar trebuie să întorc timpul înapoi știind de la început ce mă așteaptă, aș mai face-o încă de o mie și o mie de ori, pentru că doar așa aș obține fericirea și împlinirea mea de acum.

Ana, îți mulțumesc pentru dialog și pentru sinceritate. Ți doresc roluri cat mai multe și mai diverse, pentru că știu că prin măiestria ta vei reuși să le interpretezi cu o intensitate maximă.

Și eu îți mulțumesc!

Ora să ȘTIM la biblioteca de la Cetireni

În miez de iarnă, la data de 21 ianuarie, în urma aplicării la Proiectul internațional Ora să ȘTIM, a doua etapă, am fost selectată ca câștigătoare, am mers la instruire, ca mai apoi de la 1 februarie, la Biblioteca Publică Cetireni să fie lansat proiectul dat.

Utilizatorii-copii de la Biblioteca Publică Cetireni, r. Ungheni sunt printre norocoșii care au beneficiat de el, la fel ca și copiii de la 101 biblioteci din țară. Dacă până nu demult în bibliotecă se obișnuia să se promoveze îndeosebi scriitorii și operele acestora, acum activitatea bibliotecii se axează și pe promovarea curiozității pentru știință, tehnologie, inginerie, matematică prin intermediul cărților pentru copii. Pornind de la lectură interactivă, întrebând și căutând explicații, copiii vor descoperi noțiuni elementare despre lucrurile și fenomenele din jurul lor.

Pentru a implementa proiectul am selectat 4 grupuri de copii de la Gimnaziu Cetireni și Grădinița Voinicel din localitate. Au fost încheiate

acorduri de colaborare între instituții, acorduri parentale apoi s-a purces la drum.

Micii utilizatori sunt foarte entuziasmați de această nouă activitate care constă din două părți : prima -lecturarea cărții și a doua - experimentul. La prima parte copiii sunt surprinși de dimensiunile mari ale cărților, de intrigantele desene provocator colorate, pentru a le testa cunoștințele și simțurile, de textele simple și interesante. Cu nerăbdare însă așteaptă a doua parte a activității unde se întrec la etalarea cunoștințelor acumulate, desenează, colorează, participă la jocuri de rol, la jocuri distractive și nu în ultimul

rând urmăresc cu emoții nemaipomenite experimentul - mica magie ce le provoacă imaginația și dorința de a dezlega misterul acesteia. Se zice că și Edison, cunoscutul inventator american când era mic tot experimenta, a dat foc hambarului familiei pentru a înțelege cum arde focul, a hrănit fetița vecinului cu răme presărate cu zahăr crezând că a găsit secretul zborului ș.a.

Cititul împreună le îmbogățește copiilor vocabularul, le dezvoltă cum am mai zis imaginația, le antrenează memoria și concentrația și le stârnește pofta de cunoaștere.

Acest proiect este o nouă provocare, o nouă deschidere spre alte necuprinse sfere ale cunoașterii.

Activitățile de regulă se desfășoară în incinta bibliotecii pentru a cultiva copiilor deprinderi de frecventare a bibliotecii, dar dacă se întâmplă să fie ger, ori ploaie mă deplasez singură la ei, urmând povața proverbului Dacă nu vine Mahomed la munte, vine muntele la Mahomed.

LARISA BURAGA, BIBLIOTECA PUBLICĂ ORĂȘENEASCĂ ȘTEFAN VODĂ

Educația media dezvoltă democrația în comunitate

Alfabetizarea media se ocupă de cultura și stilul de viață a populației. Cu toate acestea, educația media

este procesul prin care indivizii devin alfabetizați în mass-media, capabili să înțeleagă în mod critic natura,

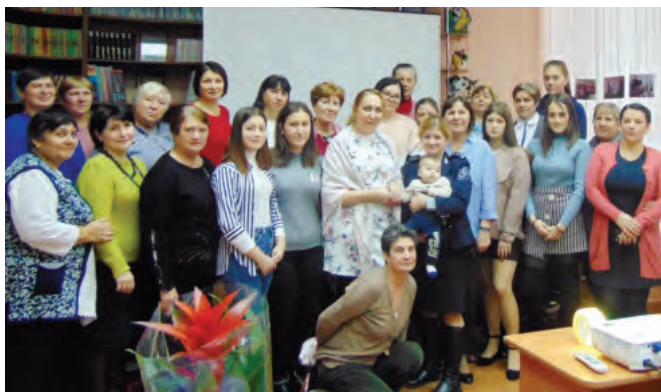
tehnicile și impactul mesajelor și producțiilor media.

Într-o societate de învățare pe tot parcursul vieții - de natură formală sau informală, Biblioteca Publică Orășenească Ștefan Vodă este nodul care conectează cadrul de învățare local cu resursele globale de informații și cunoștințe. Dezvoltarea tehnologiei informației și comunicațiilor a pus deja bazele creării rețelilor informaționale, oferind utilizatorilor acces la sursele

de informații din întreaga lume. Biblioteca publică oferă, de asemenea, îndrumare și instruire în căutarea informațiilor și evaluarea calității surselor de informații.

În această situație nouă, instituția respectivă și bibliotecarii profesioniști încearcă să se adapteze la noile cerințe, sarcini profesionale și condiții de muncă.

Biblioteca Publică Orășenească Ștefan Vodă este activă în comunitate prin participare la manifestările

și proiectele locale, naționale și internaționale. Astfel, prin participarea la proiectul Educația media –dezvoltă democrația în comunitate, care are scopul de a promova conceptul jurnalismului civic printre angajații bibliotecii și utilizatori, biblioteca a organizat training-uri cu 150 de copii de la tabăra Dumbrava cu vârsta de 10-16 ani. Aceștia au îmbinat odihna cu studierea despre ce este o știre, mass-media, cum pot deosebi o știre corectă de cea falsă, ce sunt trolzii și cum pot fi depistați, și care sunt avantajele și dezavantajele rețelelor sociale și ce postăm. În afară de copii, au fost instruiți și 60 de bibliotecari, din bibliotecile publice și școlare din raionul Ștefan Vodă.

Acest proiect a fost realizat de către doamna Zinaida Pinzari, specialist-coordonator activitatea bibliotecii școlare, din raionul Ștefan Vodă, ca formator în domeniul educației mediatice. Partenerii proiectului sunt, Biblioteca Publică Orășenească Ștefan Vodă, reprezentată prin membru de echipă doamna Larisa Buraga, directoarea Bibliotecii Publice Orășenești Ștefan Vodă, formator raional, voluntarul - formator la Centrul Media pentru Tinere, Alexandru Corceac și Diana Guțu din cadrul Direcției regionale Est a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, ofițer al serviciului coordonare, responsabilă de relațiile de parteneriat, cooperare și conlucrare cu instituțiile publice. Proiectul a beneficiat de invitați speciali doamna Mariana Tabuncic, coordonatoare de programe la Centrul

pentru Jurnalism Independent și Cătălin Ungureanu care a fost invitat la inițiativa IREX Europe, în contextul temei Rolul jurnalistului în promovarea valorilor democratice în comunitate.

Acest proiect a rezultat cu diseminarea informației privind utilizarea corectă a informației media printre 150 de copii și 60 de bibliotecari, dar și cu mobilier și tehnică în valoare de 20000 lei. Mobilierul creează în bibliotecă o zonă media confortabilă și un anturaj plăcut ce a permis modernizarea aspectului interior al bibliotecii cu un spațiu amenajat și dotat pentru organizarea și desfășurarea evenimentelor cultural științifice a discuțiilor, dezbaterilor, mini-atelierelor, instruirii media, lecturi publice, educație mediatice etc. Prin crearea acestui ungheraș a fost completată necesitatea de confort și siguranță la propriu și la figurat, pentru utilizatorii bibliotecii. Este un colțisor interactiv și prietenos pentru lucrul independent și în grup al utilizatorilor și bibliotecarilor. De asemenea, în urma proiectului Biblioteca Publică Orășenească a primit o plus valoare în comunitate.

Aducem sincere mulțumiri, echipei de proiect în special doamnei Zinaida Pinzari și voluntarilor Alexandru Corceac și partenerilor de proiect, Bibliotecii Publice Orășenească Ștefan Vodă, doamnei Diana Guțu din cadrul Direcției regionale Est a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, Direcției Generale Educație, Direcției Cultură, Tineret, Sport și Turism și tuturor participanților.

MARINA NEGRU, BIBLIOTECA PUBLICĂ TERITORIALĂ CHIRCA

Bibliotecarii — promotori ai educației civice

15 bibliotecari din bibliotecile publice teritoriale din raionul Anenii Noi au devenit promotori ai educației civice și ai informării alegătorilor în domeniul electoral. În ziua de 20 februarie 2020, bibliotecarele au participat la o instruire a desfășurată de formatorii de la CICDE la Biblioteca Publică Raională din Anenii Noi.

CICDE (Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral) pe lângă CEC (Comisia Electorală Centrală) în cadrul Proiectului Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente, implementat de către PNUD (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare). Moldova, în luna februarie 2020, a organizat în centrele raionale, instruirii pentru bibliotecarii din raioanele: Anenii Noi, Basarabeasca, Cahul, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Hâncești, Ialoveni, Soroca, Ștefan Vodă. În cadrul instruirii de la 20 februarie 2020 organizată în incinta Bibliotecii Publice raionale Anenii Noi bibliotecarii au fost inițiați și familiarizați în domeniul informării alegătorilor. În urma participării la instruire, bibliotecarii vor organiza sesiuni de instruire și de informare pentru membrii comunității în luna martie 2020. De asemenea, vor realiza câte 2 activități în domeniul electoral: prima de educație civică pentru copii și cea de-a doua de informare a cetățenilor. La activitatea pentru copii se va discuta despre tipurile de alegeri, istoria alegerilor și despre importanța participării noastre în cadrul acestora cu simularea procedurii de votare. Activitatea va fi organizată fie la bibliotecă, fie la gimnaziu. La activitatea de

informare a cetățenilor în comunitate vor fi discutate mai multe teme în complex abordate la instruire. De exemplu:

- Educație civică și informarea alegătorilor, definirea conceptelor, actori cheie;
- Ciclul electoral. Noțiuni și activități specifice;
- Tipuri de alegeri. Particularitățile alegerilor prezidențiale;

- Procedura de vot. Activitatea de informare pentru mături poate fi organizată atât în bibliotecă, cât și în incinta Casei de Cultură, la grădiniță, în sala de ședințe a consilierilor locali/raionali, în școală, la poștă, la magazin și chiar în comunitate.

Fiecare bibliotecar, în parte, va livra câte două sesiuni-activități pentru un grup de minim 30 de persoane (fie că 15 copii și 15 mături, sau 20 copii și 10 mături, ori 10 copii și 20 mături).

Biblioteca Publică Teritorială Cobusca Veche a dat start acestor activități pe 27 februarie 2020 pentru 24 de copii din clasa a VI-a. Instruirile în acest domeniu au fost livrate în luna martie în cele 15 biblioteci din raionul Anenii Noi, după cum urmează: Anenii Noi, Botnărești, Bulboacă (copii), Cobusca Veche, Geamăna, Hârbovăț, Maximovca, Mereni, Ochiul Roș, Roșcani, Șerpeni, Telița, Todirești, Troița Nouă, Țânțăreni. BPT Chirca va coordona și va monitoriza buna desfășurare a sesiunilor de educare/informare de către bibliotecile din raion. Cine dorește să cunoască mai mult în domeniul electoral este așteptat la bibliotecă pentru a beneficia de instruire de educație civică și de informare a alegătorilor.

Îndrăzniți și participați pentru a fi informați!

Paul Goma

(2 octombrie 1935 — 25 martie 2020)